

DOLENJSKI LIST

Glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva

Novo mesto

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsak četrtek. Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 ameriške dolarje. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KB-16-2-24

Stev. 46 (348)

Leto VII

NOVO MESTO, 15. NOVEMBRA 1956

Urejuje ur. — Odgovorni urednik Tone Gošnik Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25 Pošt predal: Novo mesto 33 Telefon uredništva in uprave: št. 127 Rokopisov ne vratamo: Tiska Casopisno-založniško podjetje »Slov poročevalac v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. Plevel

Vsak posamezni odbornik

in občinski odbor kot celota je odgovoren za gospodarsko stanje v občini

Leto gre počasi h kraju in treba bo zaključiti gospodarske račune. Občinski ljudski odbori v okraju letos niso v zavilnem položaju. Zaradi nerednega dotoka dohodkov imajo velike težave v financiranju proračunskih izdatkov. Ker niso pobrali zapadlih dohodkov, so nekateri odbori v prav hudih skripicah. V Trebnjem n. pr. pred dnevi niso mogli plačati niti telefona, tako da jim ga je pošta odklopila, DES Grosuplje pa je ustavil šoli dobavo toka. Tam, kjer niso pobrali taks, ne morejo izkoristiti cestnih skladov, v zaostanku pa so tudi skladi za razvijanje kmetijstva in za veterino.

Položaj je skratka tak, da občine ne bodo mogle v celoti uresničiti letošnjih proračunov. Kaj je treba narediti? Vsebu ljudskim odbornikom, volivcem in davkoplačevalcem mora biti jasno, da nameščenci občinskih uprav za dohodek v mesecu in pol, ki sta še pred nami, ne bodo mogli opraviti vsega zaostalega in tekočega dela. Odborniki morajo vzeti stvari sami v roke, vsak za svojo občinsko

in odstotek vplačane dohodnine se zadnje dni naglo dviga. Posebno dobro so uspeli zbori volivcev na Jugorju, v Gradcu in drugje. Precej slabše pa izpolnjuje svoje dolžnosti do občine podjetja v metliški občini, z izjemo tovarne BETI, ki je v oktobru dosegla izredno lepe uspehe. Če bo tako nadaljevala bo v znatni meri odpravila težavo, ki so nastale z njeno premestitvijo.

»Davki so bili in bodo — In treba jih bo plačati!«

Tako so rekli v petek popoldne odborniki na Mirni, ko so ugotovili, da je stanje zares slabo in da so doslej le malo storili, da bi se izboljšalo. Uvideli so, da ni dovolj samo zahtevati: »Občina daj to, daž'ono, za to cesto in oni most in tako naprej! Treba je dohodke najprej ustvariti, šele potem jih lahko tudi razdeljemo! Pravilno so ugotovili, da bo treba davke plačati. Po vseh volilnih enotah bodo ljudi opozorili na to državljansko dolžnost, uprava za dohodke pa bo pospešeno izterjevala zapadle davke. Senterpet ima n. pr. 400. tisočakov v cestnem skladu, pa niso porabili še niti dinarja! Zdej, ko je zunaj manj dela, se bodo lotili tudi popravil cest in potov, s prostovoljnimi delom pa bodo skušali vrednost sklada dvigniti vsaj na milijon in 200 tisočakov.

V Kostanjevici-Podbočju so odborniki na občinski seji spet pokazali slab odnos do tako važnih vprašanj, kot je občinski proračun. Vseprek so kritizirali davke, češ da so previsoki, da ne morejo biti več gospodarji in pod, Takega jadtovanja je v tej občini že dolgo vse preveč in če ga razširjajo še odborniki, potem dohodnine in taks v občinskem proračunu seveda manjka. Kostanjeviciška občina ima največ davčnih zaostankov.

Tudi v Črnomlju so odborniki OB LO sklenili, da bodo na zborih volivcem ljudem povedali, da zavlečanje plačila davkov škoduje predvsem občini kot celoti, nato pa se bodo lo-

skih odborov s tem, da bodo sklicali volivce v svojih volilnih enotah in ljudi seznanili z gospodarskim stanjem občine.

Prj tem pa je treba poudariti še tole: od Praznega tarnanja, da so »davki previsoki«, ne bo nikomur pomagano. Marsikje odborniki kar počez pripovedujejo, da davkoplačalci davkov ne zmorejo. Ali je to res? Mar so doslej kjerkoli v okraju z analizami, z vsestranskim pretrksom gospodarskega stanja kmeti ta in občine kot celote ugotovili, če to drži? In kaj je n. pr. narediti katerikoli občinski ljudski odbor v okraju, če to res drži? Takih analiz ni nikjer! Prav zato se vprašujemo: kaj bi naredile občine, če bi tako stanje pri davkoplačalcih zares ugotovile? Dobro vemo, da je na vsaj cela vrsta vprašanj in odnosov, ki jih odborniki sploh ne ugotavljajo in o katerih občinski ljudski odbori ne razpravljajo. Namesto tarnanja o »visokih davkih« ni bi uredili delo domačih kmetijskih združenj, da bi odkupovale od kmetov vse pridelke in jim pudile vse tiste usluge, ki jih naša skunnet že daje prolvzavajo za dviz njegove in skupne življenjske ravni.

Razstava vin v Podbočju

V Podbočju ob Krki, znamenem središču dolenskih vinskih goric, ki dajejo najboljši cvček, so imeli že pred zadnjo vojno več uspešnih vinskih razstav in vinskih sejmov. Cviček iz Gadove peči, Razkrižja, Banovca, Štenskega vrha, Dola, Klanca, Bočja in drugih znanih krajev je našel trg v Ljubljani in drugje po Sloveniji. Tradicijo vinskih razstav nameravajo v Podbočju spet obnoviti. Kakor smo zvedeli, prva vinska razstava v zadnjem domu v Podbočju; odprli jo bodo na državni praznik 20. novembra, trajala pa bo do vključno nedelje 2. decembra 1956. Razstavili bodo najboljša vina iz vseh znanih vinskih goric, tudi izven domačega območja. Razstava naj bi vzpodbudila pridelovalce, da bi posvetili vzgoji najkvalitetnejših trt vso potrebno skrb, gostinska podjetja pa bodo lahko sklepala kupčije s posredovanjem združenj z razstavnega območja. Želimo, da bi z razstavo in z vinskim sejmom dosegli uspeh.

Lep načrt za ureditev šol s pomočjo UNICEF

Šola naj bo kulturno in zdravstveno središče svoje okolice in naj ima možnost, da v čimvečjem obsegu širi tudi zdravstveno prosveto — tako predvideva pro-

Prve količine domače margarine

Zagrebska tovarna olja je dala pred dnevi v prodajo prve količine domače margarine. Na dan izdelajo zdaj v Zagrebu 10 ton margarine. Prihodnje leto ni bi začeli izdelovati margarine tudi tovarna olja v Vrbsu. Tako bomo imeli na trgu več maščob, katerih porabimo na leto približno 175 tisoč ton.

Egiptovska zastava na poslopju družbe Sueškega prekopa je bila v očih imperialistov, ki so desetletja pobirali milijarde funtov in frankov, egiptovski narod pa je živel v bedi, lakoti in boleznih. Junaški branilec Port Saída so pokazali vsemu svetu, da zna tudi Egipt braniti svobodo in narodno neodvisnost. Več o Suez in Egiptu berite na 2. strani današnje številke

gram mednarodne organizacije za zdravstvo UNICEF, s katere pomočjo naj bi uredili določeno število osnovnih in nižjih gimnazij. Republiški organi zdravstvene službe so izbrali za večjo akcijo po programu UNICEF tudi novomeški okraj. Na tej podlagi je OLO pripravil podroben načrt dela.

Načrt obsega 50 osnovnih šol in nižjih gimnazij v okraju ter predvideva pri teh šolah: preskobo s pitno vodo, ureditev stranišč, šolskih kopalnic, umivalnic, igrišč, dvorišč in okolič. Prav te naprave so pri naših šolah sila pomanjkljive, oziroma jih sploh ni.

Ta načrt pomoči obsega nadalje redne zdravniške preglede učencev in potrebno zdravjenje, vključujoč tudi zdravljenje zob. Prav tako predvideva tudi ureditev mlečnih in po možnosti šolskih kuhinj tako, da bi dobili vsak učenec vsaj en obrok dneвно. Proučiti je treba zdravstveno stanje učencev in njihovo prehrano po količini in kakovosti. Prav tako predvideva program pomoči več praktičnega pouka učencem na višjih razredih v gošpodarstvu, kuhanju, šivanju, urejanju vrtovc, gojitvi malih domačih živali itd. Obširen, toda izredno koristen načrt bo terjal mnogo skupnih naporov OLO, občin in njihovih svetov za šolstvo, šolskih vodstev in prosvetnih delavcev, kot tudi drugih, vendar je treba storiti vse, da bo res uresničen.

Sedmi kongres Zveze komunistov Jugoslavije bo v jeseni 1957

V Ljubljani je bila 6. novembra pod predsedstvom tovariša Tita razširjena seja izvršnega komiteja centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, na kateri so razpravljali o osnovnih vprašanjih naše gospodarske politike v zvezi z družbenim planom za leto 1957 in s perspektivnim planom. Izvršni komitej centralnemu komiteju Zveze komunistov Jugoslavije, da naj bi bil jeseni 1957 VII. kongres ZKJ. Izvoljena je tudi komisija, ki bo pripravila za VII. kongres program Zveze komunistov Jugoslavije. Izvršni komitej je izvolil tudi komisijo za proslavo 40. letnice Oktobrske revolucije.

Nov vaški vodnjak v Globočičah

V nedeljo, 11. novembra so svečano zaključili gradbeno delo pomembne komunalne naprave v Globočičah pri Kostanjevici: novega vaškega vodnjaka z napajalščem in periščem. Vse potrebno gradivo in strokovno vodstvo dela je dal okrajni odbor Rdečega križa, vaščani pa so pomagali s prostovoljnimi delom. Svečanosti so se udeležili predstavniki okrajnega in občinskega odbora RK, občinskega ljudskega odbora, organizacij in veliko domačinov.

IZVOZ SE VEDNO NARAŠČA

Do konca letošnjega oktobra smo izvozili v tujino skoraj več blaga kakor lani vse leto. Skupno smo prodali v tujino do 31. oktobra za 75,6 milijard dinarjev raznega blaga. Lani pa je znašala vrednost vsega našega izvoza 77 milijard dinarjev.

S posveta komunistov-delavcev in nameščencev Kmetijsko-gozdarskega posestva Novo mesto

Dvojne gozdarske službe NE POTREBUJEMO

Posveta članov Zveze komunistov, delavcev in uslužbencev Kmetijsko gozdarskega posestva Novo mesto dne 7. novembra, so se udeležili tudi član CK ZKS Dušan Bole, sekretar okrajnega komiteja ZKS Jože Borštnar, odgovorni urednik Ljudske pravice Ivan Šinkovec, sekretar občinskega komiteja ZKS Novo mesto Ludvik Golob in predsednik OSS Jože Plavec.

visoko kvalificiranega delavca.

O teh težajih so na posvetu veliko razpravljali. Prijavilo se je zanje nad 100 delavcev in delavk, vendar šele po večkratnem vabilu. Poudarjali so, da morajo biti učni načrti za te tečaj, ki bodo bolj praktični kot teoretični, prilagojeni tako, da bodo razumljivi vsakemu delavcu. O teh težajih in o tem, kaj bodo na njih pridobili, so dosledaj vse premalo govorili z delavci. Mnogi gozdni delavci imajo visoko strokovno znanje za opravljanje določenih gozdarskih del, le da tega znanja nimajo nikjer priznane ali, z drugimi besedami, zaradi svojega znanja ni več ne zaslužilo kaj začetniki, aji pa se manj. Kako priznana strokovna usposobljenost vpliva na pokojninsko osnovo, pa dosledaj verjetno sploh niso govorili. Priprava in izvedba strokovnih tečajev za gozdne delavce je zato izredno važna naloga vseh komunistov v podjetju.

VEČ PROŽNOSTI, PA MANJ BIROKRACIJE

Na posvetu so načeli tudi zelo problematično zadevo — prekrbo ljudi z drvmi na potežlju, ki nimajo svojih gozdov. Odkar so vpeljana sečna dovoljenja v zasebnih gozdovih, se gozdni delavci lahko pridobili zvanje nižjega, srednjega ali

Vplačane takse kmečkih gospodarstev

Občina:	na vprežna vozila	na delovno živali	na hibridne trte
1. Črnomelj	87	76	55
2. Kostanjevica-Podbočje	46	41	43
3. Metlika	100	98	99
4. Mirna	85	87	74
5. Mokronog	50	50	41
6. Novo mesto	55	65	60
7. Semič	74	69	70
8. Straža-Toplice	78	88	73
9. Sentjernej	81	73	66
10. Trebnje	77	86	84
1. Zužemberk	78	83	67
Skupaj okraj	74	75	67

V plačevanju kmečke in obrtniške dohodnine je položaj še nekoliko slabši, saj smo dosegli v okraju do konca oktobra šele 69,3 odstotkov rezoanih davkov. Res je sicer, da je 4. predpis zapadej šele 15. oktobra in da se je pospešena izterjava zapadlih davkov začela v mno-

gih občinah šele na ponovno opozorilo okrajnega ljud. odbora zaostanek pa je navzlic temu zlasti v nekaterih občinah izredno velik. Do konca oktobra 1956 je bilo v posameznih občinah od razpisane dohodnine vplačanih:

Občina	Dohodnina kmetov	Dohodnina obrtnikov	Dohodnina ostalih poklicev
1. Črnomelj	72	87	67
2. Kostanjevica-Podbočje	53	28	30
3. Metlika	68	50	72
4. Mirna	70	74	54
5. Mokronog	59	62	45
6. Novo mesto	67	84	37
7. Semič	62	76	72
8. Straža-Toplice	73	72	61
9. Sentjernej	71	51	66
10. Trebnje	75	61	55
11. Zužemberk	71	51	92
Skupaj okraj:	70	68,5	50

Občinski ljudski odbori so zadnje seje v pretežni meri posvetili finančnim in drugim gošpodarskim vprašanjem. Povsod so ugotavljali, da se delavost odbornikov kaže tudi v dotoku sredstev v proračune.

V Trebnjem imajo n. pr. izterjevalca, niso pa pobirali nobenih izterjevalnih stroškov, niti zamudnih obresti; pri nerednih plačilih. Za popravila vaških cest imajo trenutno nekaj čez 620 tisočakov, za več kakor milijon dinarjev pa še niso pobrali taks na vprežna vozila, čeprav gredo te takse izključno nazaj v občino za popravilo cest in poti.

V Metliki so se izterjave lotili na edino pravilen način. Na seji OB LO so najprej pretresli vse tiste občinske odbornike, ki še sami dolgujejo davke. Kako naj razlaga državljansko dolžnost drugim volivcem tak od-

Naši športniki so odpotovali v Avstralijo

V Melbourne v Avstraliji goni olimpijski ogenj 16. svetovne olimpijade.

Našo državo na tej največji športni prireditvi sveta zastopajo predstavniki sedmih športnih disciplin: lahkoatletični, valterpolisti, nogometaši, strelci, kolesarji, veslači in rokoborci. Upamo, da bodo na daljnem petem kontinentu častno zastopali jugoslovanski šport.

NAROČNIKOM »DOLENJSKEGA LISTA«!

Pri vseh naših naročnikih, ki še niso poravnali naročnine za drugo polletje 1956, se oglašajo te dni pismonoše z našimi izpolnjenimi policočinami. Prosimo naročnike, da olajšajo pismonošem njihovo naborno in odgovorno delo ter da jim dolžno naročnino T A K O J plačajo.

Naročnikom izven Slovenije smo opomne poslali na njihove naslove in jih prav tako prosimo, da zaostalo naročnino takoj nakažejo.

Ne pozabite, da vam samo poravnana naročnina jamči tudi brezplačno nezgodno zavarovanje pri našem tedniku!

UPRAVA LISTA

Zakaj tako?

Pred dnevi mi je starejši možakar povedal, kako pri »Odpadu« ni mogel skleniti kupčije. Poleg starega železa je imel tudi 2 in pol kilograma medenine. Uslužbenec, ki tehta in material prevzema, je ročno zavrtil tehnično in odmeril 2 kilograma. Ko se je možakar temu uprl in dejal, da je medenine več, mu je uslužbenec odvrnil, da pri njih merijo samo na kilogram. »Pri prahodanju« je dejal možakar in vzel medenino nazaj.

Razumljivo je, da pri večjih količinah starega železa pol kilograma ne pomeni dosti, toda pri medenini, ki jo odku-jujejo po 170 din za kilogram, pol kilograma le ni kar tako. Nekaj podobnega sem tudi sam doživel. Količina 12 kg medenine, ki sem jo prej sam stehal, ki je uslužbenec na isti tehnični odmeril le 11 kg. To je dosegel z nedovoljenim premikom uteži, ki je name-njena uravnavanju neobreme-njene tehtnice. Torej sem sam videl in občutil to ne-pravilnost, ki pa verjetno ni edina, saj je Dolenjski list o tem že pisal. V. M.

Pustolovščina je spodletela

Namesto da bi bil Naser padel, se je njegov položaj utrdil. Pač pa se je omajal položaj britanskega ministrskega predsednika Edena in francoskega premiera Guya Molleta. Oba sta si s suesko pustolovščino pripravila ugled, le da bodo posledice v obeh državah precej različne.

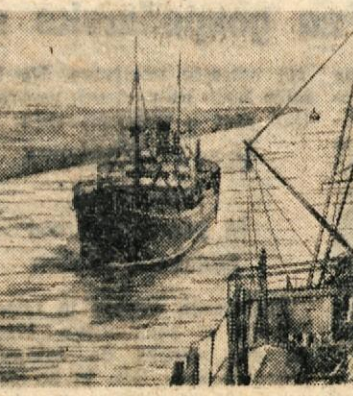
V Veliki Britaniji je slišati vedno več glasov, ki zahtevajo, naj Eden odstopi. Teh zahtev pa ne postavlja samo laburistična opozicija, temveč tudi nekatere ugledne konservativne osebnosti. Konservativni časopisi in poslanci sicer sklaščajo opravičevati Edenovo stališče in pozivajo na nacionalno slogu s potrebo po tej slogi v teh težkih časih, katere je predvsem zakrivila Edenova vlada. Toda ob vedno pogostejših glasovih, da je nastal razcep prav v Edenovi vladi je moral eden izmed konservativnih poslancev Davida Livingstona, da »samo pet članov konservativne stranke ne podpira Edena, vsi drugi

Zadnjič smo pisali o tem, da se kljub vsem negotovostim vsiljuje prepričanje, da so Združeni narodi v sueski krizi morda pred svojo največjo zmago. Poznejši dogodki so to domnevo prej potrdili, kot zanikali. Vedno bolj se kažejo obrisi te zmage. Agresija je bila ustavljena. Izrael je obljubil, da bo umaknil svoje čete s Sinajskega polotoka, ki je egiptovsko ozemlje in ga je bil zasedel med nedavnimi boji. Ustanovljena je bila mednarodna policijska sila, ki bo zasedala področje Sueskega prekopa. Do konca tedna bodo — po besedah poveljnika teh mednarodnih sil generala Burnsa — končana pogajanja z egiptovsko vlado o razmestitvi teh čet, čeprav je bilo že sporočeno, da je egiptovska vlada načelno že pristala na njihov prihod.

Pa so složno z vlado. Naj bo tako ali drugače, konservativci gotovo še podpirajo Edena ne zaradi njegove osebnosti, ampak predvsem zato, ker bi z Edenovim padcem močno trpela stranka in kratko malo zato, ker ne vedo koga postaviti na njegovo mesto. Vrh tega je treba upoštevati dejstvo, da bi odstop britanskega zunanjega ministra terjal razpis novih parlamentarnih volitev, kakor se je zgodilo ob odstopu Winstona Churchilla in nastopu Anthonyja Edena

ditrali maroškega sultana in tuniškega ministrskega predsednika, ker sta zaupala Francozom, dva človeka, ki sta zelo mnogo storila za pomirjenje v Severni Afriki. In tega dejstva pač ne more nadoknaditi 12 kilogramov dokumentov.

Potem je prišel napad na Egipt. Samo komunistična partija je v bistvu glasovala proti tej pustolovščini in zato se je demnica spravila nanjo, ko je postalo očitno, da je pustolovščina propadla. Da bi zakrili lastno agresijo, so začeli s pristom kazati na Madžarsko in uprizorjati demonstracije pred sovjetskimi veleposlanstvom in napade na sedeže KP. Postalo pa je

Sueski prekop je največja vodna cesta sveta — zato je ves napredni svet tako enodušno obsodil barbarski napad Anglo-Francozoov na miroljubni egiptovski narod

očitno tudi to, da se socialisti Guy Mollet nima več pravice imenovati socialisti.

Kdo bo odgovarjal, če pride do nesreče? Z novim voznim redom je bila odpravljena nočna služba železničarjev na Kandijski postaji, s tem pa tudi doatek za nočno delo. Z odpravo nočne službe na tej postaji je nastala nevarnost, da pride do nesreče na križiščih. Vsek večer namreč vozi skozi postajo lokomotiva brez postanka na postaji Kandija in to čez obe križišči brez spuščenih zapornic. Res lokomotiva pri vožnji piska — kar stanovalcem v bližini ni ravno prijetno — toda to še ni zadostno jamstvo, da se ne bi mogla zgoditi nesreča. Ni dolgo tega, kar sem videl pijanega človeka, ki je s kolesom vred obšel prav na križišču. Njega gotovo ne bi rešilo samo piskanje lokomotive, če bi takrat pripeljala po progi. (P.)

Obsojeni suhokranjski pretepači

Več kot dve leti se je čela zaveda večika. Potrebne so bile temeljite preiskave, bilo je tudi več sodnih razprav, končno so krivci le dobili zasluženo kazen. Ladi in zavlačanja, sodbodovanja in izmišljanja so sicer zavlačevala končno sodbo, niso pa mogla zmanjšati odgovornosti nekaterih po-dojanjih fantov iz Drače vsi pri Zuzemberku. Kazen so prejeli po čvrednevali razpravi 8. in 9. oktobra letos.

Suhokranjski se še dobro spominjajo dvajsetkega napada na avate v Ambrusu pri posestniku Hobevarju 24. oktobra 1953 in krvavega žeganja v Sml-helu pri Zuzemberku 1. 8. 1954. Cirk in Alojz Vidic, Alojz Strnad, Rafael Uršič in Slavko Blatnik, vsi iz Drače vsi. Ti so odšli 24. oktobra 1953 zvečer v Ambrus, kjer so napadli v gostini. Proti njim so povzeli na svatovnje in se pomotali kar med svate. Ker jih ni bilo preveč radi videti, so ušlejo odšli ven in pričeli izjavljati. Prišlo je do prepira s svati nato pa tudi do pretepa. Fantje razgrajali so hitro sešli po potelnih in z njimi pričeli mlati vse naokoli. Alojz Vidic pa je se z nožem ozreval po prah Ignacia Molka. Čeprav je bilo ves svetov okoli 70, so morali pobegniti pred podivjaci in se zapreti v hišo. Razgrajali pa še niso nehali, pobili so vsa okna in razbili večina vrat.

Ko so svate mlali, da pretepačev še davno ni več, so šli domov. Toda pretepači so jih še krali v zasedi in okoli 2 ure popoldne s petimi napadli Antona Vidmarja in Cirila Zajca ter oba pretepli in poškodovali.

1. avgusta 1954 je bilo v Sml-helu pri Zuzemberku žeganje. Tja so prišli med drugim tudi kar trije pretepači in sicer Alojz Vidic, Cirk in Franc, Seveda so prišli oboroženi z nož. Alojz Vidic je v gostini Horvat udaril po glavi z litersko steklenico Jožeta Zupančiča. Kmalu nato pa se je razvil pretep pred gostino. Med pretepom sta Cirk in Alojz Vidic z nož obdelala Venceslava Kosaka, Cirk pa je se posebej pretrgal tako z nožem večkrat sunil v obraz, hrbet in glavo Feliksa Kosaka. Da bi bil enakovreden svojima bratoma je tudi Franc Vidic ob isti priliki škratiral sunil z nožem v hrbet Stanka Kustelca. V tem pretepu je dobilo nekaj udeležencev hude telesne poškodbe. Slavko Blatnik je prav tako vreden paldantiva »kunačič« Vidicev. Tudi on je ob neki priliki 13. septembra 1954 v domači vasi zabodel z žepnim nožem v nadlaket Jožeta Mancina, ki je zaradi poškodbe postal delni invalid.

Edino pravilno: pretepači morajo plačati tudi vse stroške, ki jih je z njihovim zdravljenjem imelo socialno zavarovanje!

Obsojeni so: Cirk Vidic na 2 leti in 6 mesecev strogega zapora, Alojz Vidic na 2 leti strogega zapora, Slavko Blatnik na eno leto strogega zapora, Franc Vidic na 7 mesecev strogega zapora, Alojz Strnad in Rafael Uršič in Feliks Kosak iz Vel. Reberca na 2 meseca zapora, Polez tega morajo skupno poravnati

Naročajte in berite »DOLENJSKI LIST«!

Obsojeni suhokranjski pretepači

natj sodne stroške in vsak 300 din povprečnine, Cirk in Alojz Vidic, Alojz Strnad, Rafael Uršič in Slavko Blatnik pa se za poškodbe in zdravljenje Cirila Zajca (opravičitev socialnemu zavarovanju) skupno 7.138 din. Franc Vidic sam mora povrniti socialnemu zavarovanju stroške za zdravljenje Staneta Kustelca, skupno 15.532 din. Cirk Vidic mora povrniti za zdravljenje Feliksa Kosaka 2.200 din. Slavko Blatnik pa za zdravljenje in prevoz v bol-

PREDRZEN POKRANJSKI NAPAD V ZABUKOVCI

Prejšnji teden se je v Zabukovci v Savinjski dolini dogodil ne-navaden in predrzen pokranjski napad. Avanturisti Stanko Pristovšek in Franc Kovač sta v zgodnjem jutru napadla rudniškega knjigovodjo in biaginjčarja ter jima odvzela blizu 2 milijona dinarjev, ki so bili namenjeni za delavske plače. Blaginčarja se je obeh roparjev tako ustrašilo, da je padla na tla, vendarle pa je prepoznala enega izmed napadalcev. Vodstvo rudnika je takoj obvestilo varnostne organe, nekaj uravnil je pa na lastno pest začelo zasledovati oba roparja.

IZ NOVEGA MESTA

CEMU TAKO RAZLIČNE CENE OLJA?

V novomeških trgovinah smo bili priča zanimivemu prodajanju, ki vam ga bom opisal. Tovarna olja v Zagrebu je dala na trg fino rafinirano olje v literskih steklenicah. Tovarniška cena tega olja je 305 din za liter, grozotična cena, po kateri ga prodajajo grozisti je pa najude 312 din liter in posebej zaračunanih 60 din za steklenico, ki jo stranka lahko prazno vrne, ter prejme denar za steklenico nazaj. Detajlna trgovska mreža pa prodaja to olje po naslednjih cenah:

Trgovsko podjetje Zaria v svoji poslovalnici Koloniale po 330 din, s steklenico še 60 din več.

Kmetijska zadruga Novo mesto ga prodaja po 350 din liter, s steklenico vred 410 din.

Trgovsko podjetje Prehrana ga prodaja v svojih poslovalnicah po 355 din liter, s steklenico še 60 din več.

Misljam, da je vsak komentari odveč. Le znesek za steklenico je povsod enak, medtem ko si trgovska mreža dovoli celo 38 do 43 din kalkula-cij pri litru. Seveda na račun potrošnikov! So odgovorni pri sestavljanju kalkulacij po-

delu mora biti v delovnem kolektiv.

Zavedati se moramo, da je vsaka nesreča pri delu, posebno hujska, breza za družbo, zato so varnostni ukrepi in skrb za HTZ zadeva vse družbe. Propaganda in vzgoja ljudi za varnost pri delu je prvi pogoj, da komisije za HTZ v podjetjih lahko uspešno delajo. Poleg drugih stvari morajo komisije redno pregledovati podjetja in sicer vse prostore poslojpa od delavnice do kleti in podstrešja in od stroja do stroja. Ti pregledi naj bodo (po potrebi) tedenski, mesečni ali trimesečni. Komisija mora ugotoviti vse, kar lahko kakor koli ogroža v podjetju varnost pri delu; o tem sestavi zapisnik, v katerem obrazloži predloge in priporoči odstranitev pomanjklivosti.

Važna je skrb HTZ za mlade delavce, saj so ravno ti pogosto žrtev nesreče, bodisi da so prišli iz drugega podjetja ali pa sploh prvi na delo. Novinci ne smejo na nevarna delovna mesta, ampak jih je treba počasi privedi. Na to morajo komisije za HTZ v podjetjih še posebno paziti.

KAKO JE S HTZ V NAŠEM OKRAJU? Organizacija hišniško-tehnič-ne zaščite v podjetjih našega

Od leve na desno: svinjak, »pot k pošti, gnoj, stranišče, v »glavni stavbi« pa je pošta na Velikem Gabru. Če bi iskali, ne bi mogli dobiti za poštni urad na Gabru slabše in manj primerne stavbe! Vaščani se zgražajo nad tako izbiro lokala za poštni urad. Puščica kaže napis velikokranjske pošte. Menimo, da bi poštni urad pa le zaslužil primernejše prostore!

Z živim srebrom — na petem mestu svetovne prozvodnje

Po podatkih je svetovna proizvodnja živega srebra znašala lani 196 tisoč steklenic (ena steklenica 34,5 kilograma). Italija ga je proizvedla 53.520 steklenic, za njo so Španija, Mehika in ZDA. Jugoslavija pa je peta s 14.600 steklenicami.

Nas finančni plan znaša letos milijardo dinarjev. Ta številka je v obeh tovarišev, ki preračunavajo proizvodnjo, fista stopenjca, na katero bomo stopili s pomočjo redukcije električnega toka. V prvih mesecih v zaostanku. Ves kolektiv se zaveda, da mora izpolniti dolžnost do družbe, zato je poiskal najboljšo možnost, kako priti do začelnega cilja. Opažajo, da je nov pesnik na delu, ki terja veliko volje in poštovanosti vseh delavcev, najboljši: zato upamo, da bomo plan dosegli, če ne bo kakih posebnih zaprek.

Pr normalnem obratovanju naš tovarne delamo 26 dni v mesecu. Naš finančni plan znaša letos milijardo dinarjev. Ta številka je v obeh tovarišev, ki preračunavajo proizvodnjo, fista stopenjca, na katero bomo stopili s pomočjo redukcije električnega toka. V prvih mesecih v zaostanku. Ves kolektiv se zaveda, da mora izpolniti dolžnost do družbe, zato je poiskal najboljšo možnost, kako priti do začelnega cilja. Opažajo, da je nov pesnik na delu, ki terja veliko volje in poštovanosti vseh delavcev, najboljši: zato upamo, da bomo plan dosegli, če ne bo kakih posebnih zaprek.

je izdatkov za HTZ premalo. Naj še povemo, da je v letošnjem I. polletju bilo izgubljenih 14.841 delovnih dni, izguba na narodnem dohodku je pa zaradi tega 17 milijonov in 809.200 din. Vsek ponesrečenec je bil povprečno 19 dni v bolnišniškem stanju. Vseh nesreč seveda ni mogoče preprečiti, toda s pravilnim pojasnjenjem, z večjo disciplino in dobro organizacijo dela jih bomo lahko čim bolj omejili in zmanjšali.

Poučena ekurzija, ki jo je organiziral Zavod za socialno zavarovanje s predsedniko komisij za HTZ v podjetjih v tovarni »Iskra« v Kranju, so zaradi tega vsem udeležencem, saj so videli, kako imajo v tej tovarni organizirano HTZ, kako analizirajo in preverjajo nesreče, kako poučujejo mlade delavce in kako sodujejo komisije za HTZ z vodstvom tovarne in organi delavskega samoupravljanja. Obenem so spoznali tudi razumevanje vodstva tovarne »Iskra« za varnost pri delu, saj imajo ssmo v letošnjem letu določeni za hišniško-tehnično zaščito 22 milijonov dinarjev. Ta obisk je bil res lepa vzgodbuda tudi za naša prizadevanja glede varnosti pri delu v naših podjetjih. Nace Murgelj

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Iztrebiti napake preteklosti

Sedanji položaj na Madžarskem bi lahko označili z upalnim stavkom: Položaj se normalizira. Kralj in suhoparno poročilo pa ne more razkriti resnice, kakor jo lahko razkrije en sam stavek, pogled in občutek na mestu dogajanja. Toda vendarle. Čeprav so ponekod še boji in ropanje, se položaj normalizira. Beseda normalizira je pravzaprav grda in netočna beseda. Zakaj normalizacija pomeni vračanje na staro, običajno življenje. In na Madžarskem ni vrnitve na staro: ne v stalinizem in ne v Horthyjevo case.

»Odlučeni smo do korenin iztrebiti napake preteklosti. Ne vodi nas duh maščevanja in kaj takega ne bomo trpeli niti pri krajevnih organih. Nasprotno, zavedamo se, da bomo mogli samo, če bomo uživali zaupanje delovnega ljudstva, predvsem delavskega razreda in delovnih kmetov, voditi in upravljati našo domovino.« — Te besede je izrekel sedanji predsednik delavsko-kmečke revolucionarne vlade Janos Kadar, ki je napovedal več pomembnih ukrepov vlade. Med drugim se bodo zvišale plače delavcev in uslužbenecv, posebno tistim, ki imajo nizke plače, vlada je ukinila obvezni odkup na vasi, posvetila bo posebno pozornost graditvi stanovanj, ker je med zadnjimi dogodki mnogo ljudi ostalo brez stęhe. Predvsem pa bo vlada skušala doseči umik sovjetskih čet iz Madžarske.

Janos Kadar, ki je bil že član Nagyjeve vlade, je zaradi stalinizma najbolj trpel in ima vso moralno pravico govoriti zdaj o odpravljanju preteklih zablod in graditvi nove, napredne in resnično socialistične Madžarske. Predvsem je Kadar eden izmed zelo redkih partijskih funkcionarjev, ki se je med vojni udejstvoval v okupirani Madžarski, Nagy, Rakosi, Josef Reval in Zoltan Vas so vsi med vojni živeli udobno v Moskvi, medtem ko je Kadar deloval na Madžarskem v ilegali. Toda Rakosiju Kadar ni bil všeč in ga je dal aretirati, češ da je za Jugoslavijo. V zaporu so ga nečloveško mučili in mu med drugim pulli nohte. Pri tem sta se »odlikovala« glavarja tajne policije Gabor Peter in Vladimir Farkas. Toda Kadarja niso stili. Tajno so ga obsojili in ga sešli iz zapora v zapor, ker so se ball, da bi jim ušel. Toda ko so se začela mračiti tla stalinizmu, so ga izpustili iz zapora. V tragičnih in burnih dogodkih zadnjih dni je postal spet ena najvidnejši osebnosti na Madžarskem danes. Upati je, da »bo znal izpeljati Madžarsko iz obupnega položaja, v katerem se je znašla zaradi grehov preteklosti.

Jugoslavija želi, da bi se razmere na Madžarskem čim prej uredile. To je naravno, saj je Madžarska naša sosedja in do njene usode ne moremo biti brezbržni. Naša javnost in jugoslovanska politika načelno ne odobravata, da se na ozemlju suverene države tuje čete vmešavajo v reševanje njenih notranjih zadev. Treba pa je seveda najostreje obsoditi poskuse nekaterih, da bi trpljenje madžarskega ljudstva izkoristili za svoje sebične cilje, ki nimajo nič skupnega z interesi Madžarske. Rešitev za Madžarsko je samo, da postane neodvisna, suverena država, ki pa bo v bistvu napredna in socialistična. To vprašanje pa megiljo nekateri na Zahodu in na Vzhodu. V nekaterih vzhodnoevropskih državah odgovornost za nemire na Madžarskem pripisujejo »vmešavanju Jugoslavije«. Albanski predsednik Enver Hodža je v moskovski »Pravdi« napadel »vse tiste«, ki si domišljajo, da so iznašli nove oblike in organizacije socialistične oblasti, »pri tem pa jih skušajo vsiliti drugim in pridigajo umik od vzora in izkušnji Sovjetske zveze«. Ni potrebna posebna domišljija, da bi človek spoznal, kam meri Enver Hodža. Odgovor na takšen napad oziroma podtikanje je kaj lahek. Namesto podtikanja izpraševanje vesti, namesto namigovanj iskanje pravih vzrokov za tragične dogodke na Madžarskem. In teh vzrokov ni težko najti. Madžarska vlada jih prav dobro pozna in nanje je meril Janos Kadar, ko je dejal, da je treba »do korenin iztrebiti napake preteklosti«. Jugoslavija pa bo vedno povedala svoje mnenje o razvoju socializma v svetu in tega ji ne more nihče prepovedati.

NOVOTEKS v borbi za plan

Ze zadnjič smo pisali, da tekstilna tovarna Novoteks s polno paro dela v zaključnem bolju za doseg letnega plana, ki le zaradi redukcije električnega toka. V prvih mesecih v zaostanku. Ves kolektiv se zaveda, da mora izpolniti dolžnost do družbe, zato je poiskal najboljšo možnost, kako priti do začelnega cilja. Opažajo, da je nov pesnik na delu, ki terja veliko volje in poštovanosti vseh delavcev, najboljši: zato upamo, da bomo plan dosegli, če ne bo kakih posebnih zaprek.

Naš finančni plan znaša letos milijardo dinarjev. Ta številka je v obeh tovarišev, ki preračunavajo proizvodnjo, fista stopenjca, na katero bomo stopili s pomočjo redukcije električnega toka. V prvih mesecih v zaostanku. Ves kolektiv se zaveda, da mora izpolniti dolžnost do družbe, zato je poiskal najboljšo možnost, kako priti do začelnega cilja. Opažajo, da je nov pesnik na delu, ki terja veliko volje in poštovanosti vseh delavcev, najboljši: zato upamo, da bomo plan dosegli, če ne bo kakih posebnih zaprek.

REDNO VOZNO ŽELIMO!

Z avtobusno progo Novo mesto — Bršljin in nazaj je ljudem zelo ustrezno. Zlasti zjutraj in popoldne je avtobus vedno poln. Prav zato, ker so se potniki navadili na avtobus, je pa toliko bolj nerodno, če ne pride ob pravem času ali če ga sploh ni. To se je zgodilo zadnji čas že nekajkrat. Ljudje so čakali zjutraj, da se odpeljejo v službo in na delo, avtobusa pa ni bilo, zato so zadnji trenutek hiteli peš.

Ali ne bi bilo mogoče v službu, da avtobusa iz kakršnega koli razloga ni, poslani na progo drug avtobus? Ta avtobus uporabljata menda podjetje »Gorjanci« tudi za prevoz uslužbenecv zjutraj in v popoldne. Prav tako, zato najbrž tudi proga, za katero je bil avtobus prvenstveno namenjen (Novo mesto — Bršljin). Stalni, redni, vsakdanji avtobusa tudi žele, da bi imeli stalne mesečne voznice, ki naj bi bile nekoliko cenejše kot voznice za posamezne voznje.

kem stroju, na drugo delovno mesto. To, kar smo dosegli v oktobru, letos, je plod naporov celotnega kolektiva. Opažajo, da je nov pesnik na delu, ki terja veliko volje in poštovanosti vseh delavcev, najboljši: zato upamo, da bomo plan dosegli, če ne bo kakih posebnih zaprek.

»Še ni bilo seje upravnega odbora ...«

Ze v avgustu je eno izmed novomeških podjetij razpisalo v dnevnem časopisu prodaja delovna mesta. Ker do tedaj se nisem bil v delovnem razmerju, sem z ozirom na kvalifikacijo vložil prošnjo za eno od navedenih delovnih mest. Treba je bilo le počakati na sejo upravnega odbora, ki mora o teh stvareh odločiti. Do te seje pa nikakor ni prišlo. Odlaganje od tedna do tedna, vedno s kakim izgovorom: da je direktor na dopustu in podobno, je prešlo v mesecu. V zadnjih dneh oktobra mi je ena vodilnih oseb podjetja sicer rekla, da bom zvedel glede službe že naslednji dan, toda, ko sem prišel vprašati, je bil odgovor isti kot prej: »Še ni bilo seje upravnega odbora«. Po dveh dneh sem jih zopet obiskal. Tokrat so mi zagotovili, da bom 3. ali 4. novembra dokončno zvedel kaj je s službo. Da bi bilo bolj zanesljivo sem se zglasil 5. novembra. »Zaenkrat ne bo nič«, se je oglašil prijazen odgovor. »Oprostite, hvala lepa in zdravo!

»Tako sta šla dva meseca čakanja, preračunana v denar, po Kpkl ...«

Komentar: mar upravnih odborov res ni sposoben sporazumeti se o zadevi enega samega delovnega mesta? Da se v dveh mesecih niti enkrat ne sestane upravni odbor je menda tudi edinstven primer. Ne razveseljuje pa je tudi to, da se kaj takega zgodi v podjetju, ki med ljudmi uživa velik ugled. Mirko Vesel

V TEM TEDNU NABIRAMO:

Korenine: regrata rumenega (120 din), bodeče neže — kumpave (100 din), volčje češnje — beladone (120 din), trobenčice (150 din), gladeža (65 din), habata — smrdljivega bezga (35 din). Plodove: pukevnce, lepe rdeče barve, brez zelenih, prežganih in zdrobljenih jagod (1000 din). Predvsem priporočamo nabiranje korenin kumpave — bodeče neže in regrata. Korenline regrata se nabirajo v nabirajo v jeseni, zlasti tistim, ko se orjeje njive, na katerih je rastle več let detelja. Na takih njivah je večšah v prejšnji večni skokov sam regnat. Tak način nabiranja je tudi zelo hiter, saj ni treba drugega kot koronarne pobrati za plinom, očistiti, oprati in posušiti.

Izboljšajmo varnost pri delu

(Nadaljevanje in konec) Komisije za tehnično-higiensko zaščito naj imajo 3 do 7 članov; velika podjetja, ki imajo več obratov in delovnih mest, imajo za vsak obrat in delovnišče podkomisije HTZ, kajti samo centralna komisija bi težko obravnavala vsa vprašanja higiensko-tehnične zaščite zaradi oddaljenosti in različnih pogojev na posameznih delovnih mestih.

V komisijah naj bodo inženirji, tehničarji, mojstri in tudi marljivji, disciplinirani delavci, ki poznajo proizvodni proces v podjetju. Predsednik bodi vpliven član vodstva podjetja, ki je strokovno usposobljen in se zanima za varnost pri delu. Nujno je, da v komisiji sodeluje član DS in UO. Če bo vodstvo podjetja ssmo pripravljeno, kako potrebna in korisna je borba proti nezagodi pri delu, si bo lahko pridobila tudi zaupanje in sodelovanje vseh, od mojstra do delavca. Dostoj se je za pokazalo, da brez očitne opore v vodstvu podjetja varnostna organizacija ne more doseči zaže-

Izboljšajmo varnost pri delu

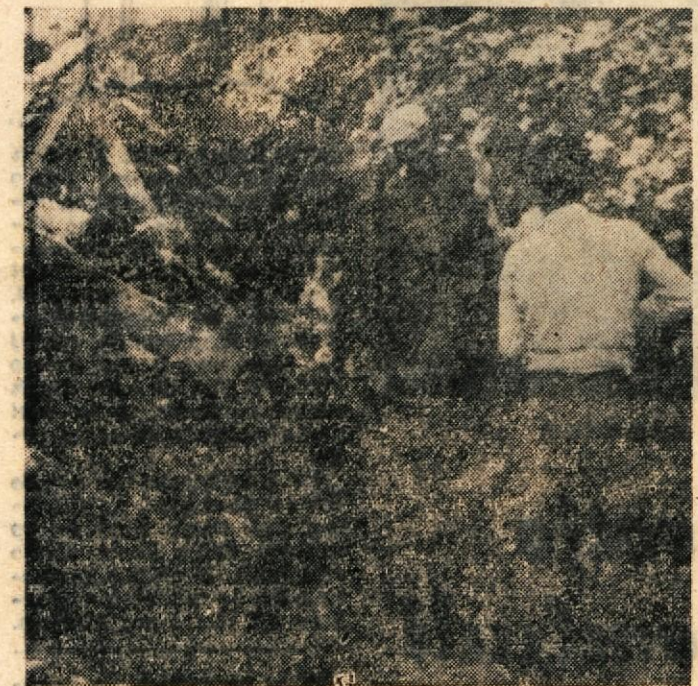
lenega uspeha. Za varnost pri delu mora vodstvo podjetja prav tako skrbeti, kakor za dvig storilnosti in kvaliteto dela. Prizadevanje za večjo varnost pri delu močno zaostaja za razvojem naše industrije in ni zadovoljivo. V zadnjem času je bilo sicer doseženih nekaj uspehov, vendar ne kot sad sistematičnega dela.

Vse premalo smo doslej razpravljali o vgrabitvi nesreč, izvrajajočih iz raznih pojavov, ki zadevajo človeka — spol, stanost, telesne in umske sposobnosti, razpoloženje, poznavanje tehnike in podobno. Nadaljeje o vplivih, ki izvirajo iz narave ali organizacije dela (delovni čas, odmor, počitek po delu, enoličnost dela, okolica delovnega mesta, toplota, vlaga, svetloba, ropot, šumenje, tresljaji itd.). Kajpak so pomembni tudi življenjski pogoji zunaj delovnega mesta — stanovanje, prehrana, družniške razmere. Pri preučevanju nesreč gre torej za prilagoditev človeka na delo (delovni pogoji). Zarišče vseh prizadevanj za varnost pri

Veliki Gaber ni v Beli krajini

KAKO NAPREDUJEJO DELA PRI GRADNJI VODOVODA STIČNA—TREBNJE—DOBRNIČ

V našem listu smo z zadovoljstvom pisali o prizadevanjih nekaterih vasi v Beli krajini za gospodarski napredek in o visokem prispevku, ki ga vaša posameznika vasi dajejo v ta namen. Pisali smo o naprednem Grabrovcu, Berču vasi, obek Lovkicah, Križevski vasi in drugih. Lahko zapisemo še, da so prebivalci vasi Trnovca pri Metliki prav tako v zelo kratkem času izpolnili sprejete obljube pri gradnji vodovoda. Ker s to obvezo vse delo še ni bilo končano, so sprejeli nove naloge, dekler vsa dela ne bodo končana in dekler ne bodo imeli v vasi in v hišah vodovod. Pisali smo že tudi, kako prizadevno sodelujejo vaša nekaterih vasi v novomeški okolici z Rdečim križem in občinskimi ljudskimi odbori pri urejanju studencev, napa-jaljšje in perič. Čeprav so to povečini dokaj pasivne vasi, ne čakajo križem rok, da jim bo kdo poklonil to ali ono napravo, ki jim je potrebna za lažje življenje. In kar je še posebno važno, redki so v teh vaseh, ki ne bi sledili vzgladu večine in se ne bi prej ali slej pridružili skupnim naporom za napredek.

Pri Malem Gabru je teren bolj skalovit; kamen razstreljujejo stalni delavci Vodne skupnosti, ki polaga vodovod v lastni režiji.

Na Velikem Gabru pa ni tako

Tudi na gornjem koncu našega okraja grada vodovod Stična—Trebnje—Dobrnica, Grade ga že dve leti in tudi o tem smo že večkrat poročali. Pisali smo, s kakšnim navdušenjem so pozdravili gradnjo tega vodovoda prebivalci dobrniške doline, nič manj pa tudi Trebnjega z okolico. Pisali smo, kako so se lotili dela prebivalci vasi v okolici Stične, da so prej prišli do dobre vode. Vse vasi, ki bodo dobile vodo iz tega vodovoda, so se združile v Vodno skupnost, ki v lastni režiji izvaja gradnjo.

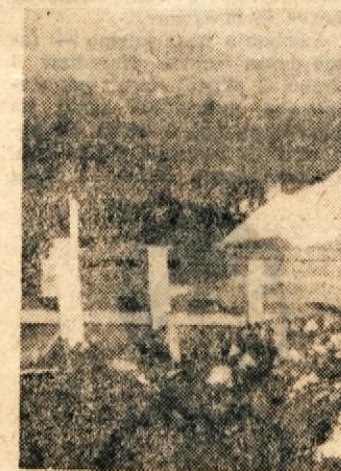
Pisali pa smo tudi že, da je najmanj razumevanja za gradnjo tega vodovoda v Velikem Gabru in okolici, pa tudi v Veliki Loki ni veliko boljše. Že od samega začetka so tud največje težave. Nočejo in nočejo razumeti, kaj pomeni za ljudsko zdravje in napredek priredbe vasi z zdravjo pitno vodo. Krivico bi delali, če bi trdili, da so vsi ljudje na tem področju taki. Ne niso! Dekaj je ljudi, ki razumejo za kaj gre, ki so pripravljeni sodelovati, ki tudi sodelujejo in vedo, da je sedaj priložnost, da se za vedno rešijo skrbi za dobro vodo. Pravilno cenijo veliko denarno pomoč družbe za zgraditev tako važne komunalne naprave kot je vodovod in tudi čutijo moralno dolžnost, da tudi sami kaj prispevajo. Toda to so v glavnem samo mali kmetje in bajtarji!

Zaviralci hitrejšje gradnje
Nekaj naprednejših gospodarjev, z Rudolfom Jerajem iz Velikega Gabra na čelu, se je zavezilo, da bi tudi te vasi dale svoj prispevek h gradnji vodovoda, tako kot to dajejo druge. Sprejeli so sklep o obveznem prispevku posameznega gospodar-

stva. Gospodarji do enega hektarja obdelovalne zemlje naj skupljejo po 9 metrov jarka, ostali pa več. Od vsakega hektarja obdelovalne zemlje po 8 metrov jarka.

Ker so v Velikem Gabru in okolici močni kmetje, imajo največji po tej razdelitvi izkopati do 80 metrov jarka. Dela na področju Velikega Gabra se vlečejo že skoraj dva meseca, vendar še niso končana in je resno vprašanje, če bodo končana letos. Delo zavirajo, zlasti veliki kmetje, ki nočejo izpolniti svoje obveze, medtem ko so jo manjši kmetje že izpolnili.

Na Velikem Gabru je še 8 velikih kmetov, ki še niso delali, niti pričeli z delom. Med njimi je tudi največja posamestnica Cebularjeva, ki naj bi skupala 80 metrov jarka. Trdovratno se je upirala vsakemu prispevku, nič pa ni bila proti zaslužku pri Vodni skupnosti in je z vožnjo peska zaslužila 80 tisočakov! Gradi si vodnjak in pravi, da

Na Medvejeku bo glavni zbiralnik za velikogaberski okoliš. Od tu bo tekla voda tudi proti Trebnjemu. Če bi manj mečkali z delom, bi lahko bilo narejenega že veliko več!

ALUMINIJ-KOVINA SEDANJOSTI IN BODOCNOSTI

ALUMINIJ — KOVINA SEDANJOSTI IN BODOCNOSTI

Aluminij danes pozna vsak. Brez te čudne in lahke kovine si sploh ne moremo zamisliti moderne industrije. Njegova uporaba in poraba v svetu nepretrgoma raste in posega v najrazličnejša področja, od letalskega trupa, nebotičnika do ponve in rokav govedinj. Ni čudno, da so aluminij dali vzdevek 'kovina sedanjosti in bodočnosti'. Vse države si prizadevajo, da bi proizvedle čim več te kovine. Tudi naša, saj bo prihodnjih deset let prav aluminij srednja točka naše industrijske graditve. Ogledimo si nekaj zanimivosti o tej čarobni, svetli kovini, katere je še pred sto leti bilo na svetu komaj sto kilogramov in je bila dražja ko zlato.

MILIJON BILIJONOV TON

Od vseh kovin v zemeljski skorji je aluminija največ, od vseh kemičnih prvin je pa na tretjem mestu — pred njim sta po količini samo kisik in silicij, železo pa pride šele za njim. Čudno, da je aluminija v zemeljski skorji, ki je debela okrog 16 kilometrov, milijon milijonov ton, se pravzaprav neznansko veliko. Vendar so ga ljudje začeli izkoriščati komaj pred sto leti, kajti njegovo pridobivanje iz aluminijevih rud je silno zapleteno.

bih 50 let pozneje (1900) pa so proizvedli 7500 ton aluminija, ker so odkrili bolj ekonomične metode za njegovo pridobivanje, obenem mu je seveda lažje padla cena. Z razvojem letalstva je svetovna industrija terjala čedalje več te lahke kovine. Med drugo svetovno vojno je proizvodnja dosegla že 3 milijone ton letno (izključno za letalsko industrijo). Danes ga na veliko uporabljajo že tudi druge panoge industrije — elektro-tehnika, industrija avtomobilov, industrija kuhinjskih potrebščin itd.

OD STO kg DO 3 MILIJONE TON

Ko so nekdo francoski in tuji dostojanstveniki sedli k mizi cesarja Napoleona III., so navzoči tuji vladarji smeli jesti z aluminijastimi vilicami in noži, ostali gosti pa so moralni biti zadovoljni z zlatimi in srebrnimi priborom. Takrat, pred sto leti, je bil aluminij dražji od zlata, saj ga je bilo na svetu komaj dobrih sto kg. Kadar so to »plemenito« kovino, kot so mu dejali takrat, kam prevažali, so prevoz varovali posebne straže. Ze sla-

primeren za izdelavo hišnih potrebščin), čeprav sam ni posebno čvrst, daje spojen z nekaterimi drugimi kovinami čvrste, lahke zlitine, na primer »Duraluminij«, 5. je odpornejši proti rji kot mnoge druge kovine, pa tudi proti raznim kemikalijam.

Največji potrošnik aluminija je pa seveda letalska industrija. Moderno letalstvo, vojaško in civilno, bi bilo brez njega sploh nemogoče. Čvrsta, lahka kovina, odporna na atmosferske vplive, je za letala ko nalašč.

odstranjevanju skal v jarkih vsega 8 delavcev brez vsakega nadzorstva. Plačani so na ure. Ker gre delo pri tem odstranjevanju zelo počasi, se izkopana zemlja spet ruši nazaj v jarek, polagalci cevi pa ne morejo naprej. Zaradi slabe organizacije dela — dvojno delo. Zakaj pri delih ne bi zaposlili več ljudi in oddali delo na akord?

Podobno je tudi pri gradnji zbiralnika pod Medvejekom. Vašani trdijo, da bolj počasnih del še niso videli. Menda je tudi tu krivo plačevanje po času in slaba organizacija dela.

Škodljivi jeziki, ki ljudem samo mejšajo glave

Tudi v Malem Gabru in Zubnu je nekaj takih zaviralcev. V tej vasi se je razširila tudi sovražna paraja, čes kdor bo pomagal delati, bo moral plačati 5000 dinarjev, za kar naj bi se zavezal s tem, da je pričel delati. To je tudi zaviralno delo, dokler niso zadeve razčistili. Seveda je bila truditev izviata iz trte. Sicer pa so prebivalci — posamezniki v Velikem in Malem Gabru vajeni, do dobre kaj zastoj, saj tudi prispevka za gradnjo transformatorja še niso plačali, čeprav s pridom koristijo elektriko v svojem gospodarstvu. Član gradbenega odbora za elektrifikacijo, ki je založil 85.000 dinarjev lastnega denarja za gradnjo transformatorja, je dobil povrnjeno od sosedov dosega komaj 24.000 dinarjev, čeprav je poteklo že več let. Ljudje, ki si prizadevajo za napredek teh vasi in za to tudi žrtvujejo so svojih močeh, imenuje take in podobne zaviralce kratkotalne saboterje.

Kako teko dela za novi vodovod

Zaradi takih odnosov se gradnja vodovoda na tem odseku vleče že dva meseca, čeprav bi bila lahko končana v nekaj dneh. Pri tem je treba pohvaliti prebivalce vasi Cesta, ki so razenege vsi izpolnili svojo obvezo. Ker so to dela na glavnem vodovodu, ki ga že težko čakajo ljudje v Trebnjem in okolici ter v Dobrnici, ki bodo prav gotovo drugače prišli za delo kot na območju bivše občine Veliki Gaber, ovira ta skrajno negospodarski in nesocialistični odnos posameznih velikih kmetov okoli Velikega Gabra celotno gradnjo.

Do 6. novembra so bile cevi položene do vasi Mali Gaber. Lahko pa trdimo, da tudi organizacija ostalih gradbenih del, ki so v režiji Vodne skupnosti, ni dobra. Ker je sedež uprave Vodne skupnosti v Stični, trdijo prebivalci spodnjih vasi — na območju novomeškega okraja — da se uprava premalo briga za hitrejši potek del v teh vaseh. Koliko je to res ne vemo, res pa je, da gre delo počasi od rok. Pri delih, ki jih izvaja Vodna skupnost s plačano delovno silo je zaposlenih malo delavcev, ob našem obisku je delalo pri

tega za vodovod Stična—Trebnje—Dobrnica 40 milijonov. To niso obljube, to je del narodnega dohodka, katerega ustvarjajo vsi naši delovni ljudje. Velika večina tistih, ki bodo imeli neposredne koristi od tega vodovoda, visoko cenijo ta prispevek družbe, so hvaležni zanj in hočejo dati svoj prispevek k temu in ga tudi dajo, marsikje celo več kot so dolžni. Zaradi tega je toliko bolj vredno obsodbe vedenje posameznih velikih kmetov v vaseh, ki smo jih navedli; ti očitno nalašč zavirajo uspešno delo večine in družbe ter se nesramno izogibajo obveznosti, ki je za nje še vedno

veliko manjša kot je za malega kmeta ali delavca. Sklep večine je zakon za vse. Škoda je vsakega časa za prepričevanje posameznikov, da bi spoznali to, kar je spoznala velika večina ljudi. Ta večina ima pravico, da od posameznikov z zakonitimi sredstvi zahteva v izpolnitev obveznosti do skupnosti, od katere bodo sami imeli največjo korist.

Pošteni ljudje želijo, da oblast zahteva od zaviralcev in špekulantov, da izpolnijo svoje dolžnosti — vodo bodo namreč vsi radi uporabljali!

Slo dvanajst milijonov din je dala letos družba za gradnjo vodovodov na Dolenjskem, od

tega za vodovod Stična—Trebnje—Dobrnica 40 milijonov. To niso obljube, to je del narodnega dohodka, katerega ustvarjajo vsi naši delovni ljudje. Velika večina tistih, ki bodo imeli neposredne koristi od tega vodovoda, visoko cenijo ta prispevek družbe, so hvaležni zanj in hočejo dati svoj prispevek k temu in ga tudi dajo, marsikje celo več kot so dolžni. Zaradi tega je toliko bolj vredno obsodbe vedenje posameznih velikih kmetov v vaseh, ki smo jih navedli; ti očitno nalašč zavirajo uspešno delo večine in družbe ter se nesramno izogibajo obveznosti, ki je za nje še vedno

veliko manjša kot je za malega kmeta ali delavca. Sklep večine je zakon za vse. Škoda je vsakega časa za prepričevanje posameznikov, da bi spoznali to, kar je spoznala velika večina ljudi. Ta večina ima pravico, da od posameznikov z zakonitimi sredstvi zahteva v izpolnitev obveznosti do skupnosti, od katere bodo sami imeli največjo korist.

veliko manjša kot je za malega kmeta ali delavca. Sklep večine je zakon za vse. Škoda je vsakega časa za prepričevanje posameznikov, da bi spoznali to, kar je spoznala velika večina ljudi. Ta večina ima pravico, da od posameznikov z zakonitimi sredstvi zahteva v izpolnitev obveznosti do skupnosti, od katere bodo sami imeli največjo korist.

veliko manjša kot je za malega kmeta ali delavca. Sklep večine je zakon za vse. Škoda je vsakega časa za prepričevanje posameznikov, da bi spoznali to, kar je spoznala velika večina ljudi. Ta večina ima pravico, da od posameznikov z zakonitimi sredstvi zahteva v izpolnitev obveznosti do skupnosti, od katere bodo sami imeli največjo korist.

veliko manjša kot je za malega kmeta ali delavca. Sklep večine je zakon za vse. Škoda je vsakega časa za prepričevanje posameznikov, da bi spoznali to, kar je spoznala velika večina ljudi. Ta večina ima pravico, da od posameznikov z zakonitimi sredstvi zahteva v izpolnitev obveznosti do skupnosti, od katere bodo sami imeli največjo korist.

veliko manjša kot je za malega kmeta ali delavca. Sklep večine je zakon za vse. Škoda je vsakega časa za prepričevanje posameznikov, da bi spoznali to, kar je spoznala velika večina ljudi. Ta večina ima pravico, da od posameznikov z zakonitimi sredstvi zahteva v izpolnitev obveznosti do skupnosti, od katere bodo sami imeli največjo korist.

veliko manjša kot je za malega kmeta ali delavca. Sklep večine je zakon za vse. Škoda je vsakega časa za prepričevanje posameznikov, da bi spoznali to, kar je spoznala velika večina ljudi. Ta večina ima pravico, da od posameznikov z zakonitimi sredstvi zahteva v izpolnitev obveznosti do skupnosti, od katere bodo sami imeli največjo korist.

veliko manjša kot je za malega kmeta ali delavca. Sklep večine je zakon za vse. Škoda je vsakega časa za prepričevanje posameznikov, da bi spoznali to, kar je spoznala velika večina ljudi. Ta večina ima pravico, da od posameznikov z zakonitimi sredstvi zahteva v izpolnitev obveznosti do skupnosti, od katere bodo sami imeli največjo korist.

veliko manjša kot je za malega kmeta ali delavca. Sklep večine je zakon za vse. Škoda je vsakega časa za prepričevanje posameznikov, da bi spoznali to, kar je spoznala velika večina ljudi. Ta večina ima pravico, da od posameznikov z zakonitimi sredstvi zahteva v izpolnitev obveznosti do skupnosti, od katere bodo sami imeli največjo korist.

veliko manjša kot je za malega kmeta ali delavca. Sklep večine je zakon za vse. Škoda je vsakega časa za prepričevanje posameznikov, da bi spoznali to, kar je spoznala velika večina ljudi. Ta večina ima pravico, da od posameznikov z zakonitimi sredstvi zahteva v izpolnitev obveznosti do skupnosti, od katere bodo sami imeli največjo korist.

veliko manjša kot je za malega kmeta ali delavca. Sklep večine je zakon za vse. Škoda je vsakega časa za prepričevanje posameznikov, da bi spoznali to, kar je spoznala velika večina ljudi. Ta večina ima pravico, da od posameznikov z zakonitimi sredstvi zahteva v izpolnitev obveznosti do skupnosti, od katere bodo sami imeli največjo korist.

veliko manjša kot je za malega kmeta ali delavca. Sklep večine je zakon za vse. Škoda je vsakega časa za prepričevanje posameznikov, da bi spoznali to, kar je spoznala velika večina ljudi. Ta večina ima pravico, da od posameznikov z zakonitimi sredstvi zahteva v izpolnitev obveznosti do skupnosti, od katere bodo sami imeli največjo korist.

veliko manjša kot je za malega kmeta ali delavca. Sklep večine je zakon za vse. Škoda je vsakega časa za prepričevanje posameznikov, da bi spoznali to, kar je spoznala velika večina ljudi. Ta večina ima pravico, da od posameznikov z zakonitimi sredstvi zahteva v izpolnitev obveznosti do skupnosti, od katere bodo sami imeli največjo korist.

veliko manjša kot je za malega kmeta ali delavca. Sklep večine je zakon za vse. Škoda je vsakega časa za prepričevanje posameznikov, da bi spoznali to, kar je spoznala velika večina ljudi. Ta večina ima pravico, da od posameznikov z zakonitimi sredstvi zahteva v izpolnitev obveznosti do skupnosti, od katere bodo sami imeli največjo korist.

veliko manjša kot je za malega kmeta ali delavca. Sklep večine je zakon za vse. Škoda je vsakega časa za prepričevanje posameznikov, da bi spoznali to, kar je spoznala velika večina ljudi. Ta večina ima pravico, da od posameznikov z zakonitimi sredstvi zahteva v izpolnitev obveznosti do skupnosti, od katere bodo sami imeli največjo korist.

veliko manjša kot je za malega kmeta ali delavca. Sklep večine je zakon za vse. Škoda je vsakega časa za prepričevanje posameznikov, da bi spoznali to, kar je spoznala velika večina ljudi. Ta večina ima pravico, da od posameznikov z zakonitimi sredstvi zahteva v izpolnitev obveznosti do skupnosti, od katere bodo sami imeli največjo korist.

veliko manjša kot je za malega kmeta ali delavca. Sklep večine je zakon za vse. Škoda je vsakega časa za prepričevanje posameznikov, da bi spoznali to, kar je spoznala velika večina ljudi. Ta večina ima pravico, da od posameznikov z zakonitimi sredstvi zahteva v izpolnitev obveznosti do skupnosti, od katere bodo sami imeli največjo korist.

veliko manjša kot je za malega kmeta ali delavca. Sklep večine je zakon za vse. Škoda je vsakega časa za prepričevanje posameznikov, da bi spoznali to, kar je spoznala velika večina ljudi. Ta večina ima pravico, da od posameznikov z zakonitimi sredstvi zahteva v izpolnitev obveznosti do skupnosti, od katere bodo sami imeli največjo korist.

5837 slušateljev na ljubljanski univerzi

V študijskem letu 1956-57 se je vpisalo na ljubljansko univerzo 5837 slušateljev, med katerimi je 2233 novincev. Največ slušateljev ima tehniška fakulteta (2126, od teh 824 novincev), najmanjši pa je njen elektro-tehniški oddelek (602, od teh 184 novincev). Na pravno-ekonomski fakulteti študira letos 1435 študentov, prirodoslovno-matematično-filozofski fakulteta jih ima 1374, na medicinski fakulteti pa se je vpisalo 523 slušateljev (med njimi 205 novincev). Agronomsko-gozdarstveno-veterinarski fakulteta bo imela letos 398 slušateljev (od teh 161 novincev). Na novo ustanovljen veterinarskem oddelku bo 36 študentov.

PRIHODNJE LETO 2 MILIJONA TON PREMOGA VEČ

Proizvodnja vseh premogovnikov v državi v desetih mesecih letošnjega leta kaže, da bo letni plan proizvodnje premoga v celoti dosežen. Rudarji bodo letos naložili (kot je predvideno) 16.200.000 premoga in sicer: črnega 1.196.000 ton, rjavega 8.030.000 ton, lignita 6.914.000 ton. Ta količina izkop. premoga pa nikakor ne zadošča potrebam naglo se razvijajoče industrije in splošne potrebe. Zato terja družbeni plan za leto 1957 porast proizvodnje premoga za novih 2.000.000 ton, tako bi se proizvodnja dvignila na 18.200.000 ton. Največji porast se obeta pri

LES DIVJEGA KOSTANJA

Zelo pogosto opažamo, da drevesa divjega kostanja na podeželju, pa tudi v mestu, posejajo, nato pa uporabijo za kurjavo. Večinoma sekajo dreve, ki daje lepo hlodovino, katere les je visoko cenjen v industrijski predelavi, posebno v rezbarstvu in galanterijski obrti. Barva lesa ostane namreč lepo bela, poleg tega pa je ta les po rasti enakomerno gost in odporen. Celo v kolarstvu ga uporabljamo. Že pred vojno je uporabljalo ta les rezbarsko podjetje na Jesenicah, pa tudi v nekaterih drugih obrteh so ga cenili.

PRIHODNI TEDEN: STRNJENA PREDAVANJA ZA REZERVNE OFICIRJE NOVOMEŠKE OBČINE

Osnovna organizacija rezervnih oficirjev občine Novo mesto je imela 4. novembra občni zbor, na katerem je poročal tov. Avsec o delu v preteklem letu. Kritiziral je slabo zanimanje nekaterih članov za strokovno izpopolnjevanje in za delo Zdrženja rez-

IZKOP LIGNITA 1.800.000 TON, MED KOT BO PROIZVODNJA RJAVEGA IN ČRNEGA PREMOGA VIŠJA LE ZA 100.000 TON

Slovenski premogovnik naj bi bil v prihodnjem letu prispevali k celotni proizvodnji 2.385.000 ton premoga, od tega skoraj tri četrtine lignita (1.550.000 ton). Naš belokranjski premogovnik Kanjarica obeta, da bo prihodnje leto dal 35.000 ton kvalitetnega rjavega premoga. Perspektivni plan razvoja tega rudnika pa kaže, da se bo do leta 1960 dvignila proizvodnja na 120.000 ton premoga letno.

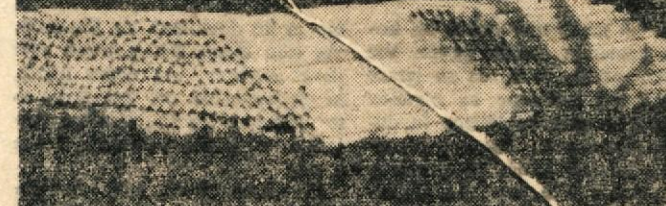
BOKSITA ZA 190 LET

Kombinat pri Titogradu bo do začeli graditi prihodnje leto. Prva faza izgradnje bo puščena v pogon julija 1961 in bo proizvajala okrog 50.000 ton aluminija. Ko bo popolnoma dograjen, bo pa proizvodnja 100.000 ton na leto. Po doslej odkritih zalozah boksita bo delo tega kombinata zagotovljeno za približno 190 let. Razen boksita so za obratovanje kombinata potrebne velike količine premoga (uporabljali bodo lignit iz Plevlje, kjer ga je okrog 150 milijonov ton). V sklopu kombinata bodo še hidroelektrarne, planarne, tovarne za stranske proizvode in podobno. Seveda bo treba zgraditi tudi komunikacijske naprave (ceste itd.). Graditev tega kombinata ne bo neposredno obremenjevala narodnega dohodka, ker jo bomo gradili na osnovi dolgoročnih kreditov, bo pa

265.000 TON NA LETO

Zvezni izvršni svet je sredi oktobra letos izdal odlok o zgraditvi prvega kombinata za proizvodnjo aluminija. Kombinat bo stal v Črni gori, blizu Titograda, gradili ga pa bomo v finančnem in tehničnem sodelovanju s Sovjetsko zvezo in Nemško demokratično republiko. Program razvoja jugoslovanske industrije aluminija predvideva, da se razen tega kombinata zgradi še dva — eden pri Mostarju, drugi pri Šibeniku ali Splitu — in da se dopolni proizvajalna kapaciteta kombinata v Kidričevem. Ta načrt naj bi uresničili v desetih letih. Takrat bo Jugoslavija proizvajala letno okrog 265.000 ton aluminija in stopila v vrsto prvih proizvajalcev aluminija ne samo v Evropi, ampak na svetu. Ne bo več izvažala boksit in uvažala aluminij, temveč postala izvoznik aluminija.

izrednega gospodarskega pomena za te kraje, ki spadajo med gospodarsko najmanj razvita področja naše države.

Na postaji v Veliki Loki že čaka nov kup saloničnih cevi iz Anhovega, saj prebivalci Luke, Trebnjega, Dobrnica in drugih okoljskih krajev že res teško čakajo na dobro pitno vodo.

Iz tiska je izšel težko pričakovani GOSPODARSKI ADRESAR LRS

Po številnih posvetih zastopnikov naših gospodarskih zbornic in po dvanajsetm redakcijskem delu je vendarle izšel iz tiska »Gospodarski adresar LRS«. Ze vsa leta po osvojitvi so ugotavljale gospodarske ustanove, družbene organizacije, proizvodna podjetja vseh strok, naše kmetijstvo, gozdarstvo, gradbeništvo, promet, trgovina, turizem in gostinstvo, da bi bili nujno potrebni gospodarski adresar, ki naj bi zajel vse gospodarstvo naše republike.

Tak adresar so pogrešali pri svojem vsakodnevnem delu kar v vseh gospodarskih organizacijah, posebno pa nam je bil potreben v gospodarskih združenjih in podjetjih. Naši konzulati in trgovinska zastopstva v inozemstvu so imeli mnogo nepotrebnega dela, ko so se zbirali in ugotavljali naslove naših podjetij, ki bi mogla prodajati strovine, posrednike, industrijske proizvode in pridelke na raznih inozemskih tržiščih. Po sprostitvi trgovine pa je že par let postajalo vedno bolj nujno omogočiti gospodarskim organizacijam in podjetjem, da se tudi v domovini med seboj kar najbolje povežejo in da se decela med seboj spoznajo.

Toliko potrebni »Gospodarski adresar LRS« je izšlo uredništvo »Nove proizvodnje«, Ljubljana, Trubarjeva 15, poštni predal 497, telefon 32-472. Tako po letu iz tiska ga je uredništvo »Nove proizvodnje« razposlalo vsem svojim naročnikom. Cena za izvod je 4000 din. Cena se zdaj na prvi mah sicer nekoliko višja, toda če pomislimo, koliko je dela, predno je mogoče tek adresar izdati, je cena utemeljena. Saj vsi vemo, kako se naše gospodarstvo razvija in deluje in kolikšne so zaradi tega

LES DIVJEGA KOSTANJA

Zelo pogosto opažamo, da drevesa divjega kostanja na podeželju, pa tudi v mestu, posejajo, nato pa uporabijo za kurjavo. Večinoma sekajo dreve, ki daje lepo hlodovino, katere les je visoko cenjen v industrijski predelavi, posebno v rezbarstvu in galanterijski obrti. Barva lesa ostane namreč lepo bela, poleg tega pa je ta les po rasti enakomerno gost in odporen. Celo v kolarstvu ga uporabljamo. Že pred vojno je uporabljalo ta les rezbarsko podjetje na Jesenicah, pa tudi v nekaterih drugih obrteh so ga cenili.

PRIHODNI TEDEN: STRNJENA PREDAVANJA ZA REZERVNE OFICIRJE NOVOMEŠKE OBČINE

Osnovna organizacija rezervnih oficirjev občine Novo mesto je imela 4. novembra občni zbor, na katerem je poročal tov. Avsec o delu v preteklem letu. Kritiziral je slabo zanimanje nekaterih članov za strokovno izpopolnjevanje in za delo Zdrženja rez-

IZKOP LIGNITA 1.800.000 TON, MED KOT BO PROIZVODNJA RJAVEGA IN ČRNEGA PREMOGA VIŠJA LE ZA 100.000 TON

Slovenski premogovnik naj bi bil v prihodnjem letu prispevali k celotni proizvodnji 2.385.000 ton premoga, od tega skoraj tri četrtine lignita (1.550.000 ton). Naš belokranjski premogovnik Kanjarica obeta, da bo prihodnje leto dal 35.000 ton kvalitetnega rjavega premoga. Perspektivni plan razvoja tega rudnika pa kaže, da se bo do leta 1960 dvignila proizvodnja na 120.000 ton premoga letno.

BOKSITA ZA 190 LET

Kombinat pri Titogradu bo do začeli graditi prihodnje leto. Prva faza izgradnje bo puščena v pogon julija 1961 in bo proizvajala okrog 50.000 ton aluminija. Ko bo popolnoma dograjen, bo pa proizvodnja 100.000 ton na leto. Po doslej odkritih zalozah boksita bo delo tega kombinata zagotovljeno za približno 190 let. Razen boksita so za obratovanje kombinata potrebne velike količine premoga (uporabljali bodo lignit iz Plevlje, kjer ga je okrog 150 milijonov ton). V sklopu kombinata bodo še hidroelektrarne, planarne, tovarne za stranske proizvode in podobno. Seveda bo treba zgraditi tudi komunikacijske naprave (ceste itd.). Graditev tega kombinata ne bo neposredno obremenjevala narodnega dohodka, ker jo bomo gradili na osnovi dolgoročnih kreditov, bo pa

265.000 TON NA LETO

Zvezni izvršni svet je sredi oktobra letos izdal odlok o zgraditvi prvega kombinata za proizvodnjo aluminija. Kombinat bo stal v Črni gori, blizu Titograda, gradili ga pa bomo v finančnem in tehničnem sodelovanju s Sovjetsko zvezo in Nemško demokratično republiko. Program razvoja jugoslovanske industrije aluminija predvideva, da se razen tega kombinata zgradi še dva — eden pri Mostarju, drugi pri Šibeniku ali Splitu — in da se dopolni proizvajalna kapaciteta kombinata v Kidričevem. Ta načrt naj bi uresničili v desetih letih. Takrat bo Jugoslavija proizvajala letno okrog 265.000 ton aluminija in stopila v vrsto prvih proizvajalcev aluminija ne samo v Evropi, ampak na svetu. Ne bo več izvažala boksit in uvažala aluminij, temveč postala izvoznik aluminija.

izrednega gospodarskega pomena za te kraje, ki spadajo med gospodarsko najmanj razvita področja naše države.

Za dom, družino in gospodinjstvo

Igrača naj raste z otrokom!

Vseka mati prav dobro ve, koliko pomenijo otroku igrače. Vse matere pa ne vedo, da so igrače neobhodno potrebne za otrokov razvoj, za njegovo telesno in duševno izobrazbo. Zato se pomemimo, kakšna igrača je otroku v posameznih letih potrebna. Da izberemo pravo igračo, moramo razumeti otrokovo igro. Vedeti moramo, da otroku igrača uri njegove telesne sposobnosti, da si z njo pridobiva izkušnje, da mu pomeni to, kar nam orodje za delo. Igra posreduje otroku izkušnje, otrok se »igranje uči«, preko igrače se navadja opazovati in odkrivati odnos predmetov med seboj, z njimi razvija in bogati svoj duševni svet. Z igranjem si vadi mišice, spodbuja spretnosti, uči se samoobvladavanja, usmerja si voljo.

Ce preko teh načelnih misli gremo k poglavju, katšne naj bodo igrače, ki so za otroka primerne, povejmo, da se morajo igrače premikati, biti morajo enostavne in trpežne, t. j. take, da niso narejene le za opazovanje. Ne smejo biti življenjsko nevarne, morajo se dati čistiti in zlasti morajo biti starosti otroka primerne. Ze nekaj tednov starega dolenčka zamotamo z igračo, na kateri se bo ustavljal njegov pogled. Balonček, obešen nad košarico ali celuloziden obroček pritrjen na košarico, ga bo zelo zanimal. Ko seže sprva z eno, pozneje z obehma ročicama po tem, kar mu nudimo, ga zaposlmo z ropoljico, gumijasto živalico, celulozidno igračo. Vse te igrače čisto umij-

mo in ne dovolimo, da jih prijemata kdo drug. Ko je otrok star devet mesecev, mu damo igrače, ki ga zaposljo oz. zamotajo; to so primerne kocke, živalice, košarice, v katere shranjuje kocke i. pd.

Ko otrok shodi naj »hodijo« tudi igrače: vlak, avto, živalice na kolesih ga bodo v tej dobi najbolj veselile. Nenadomestljive mu postanejo kroglica z lopatko, sito, lončki in modelčki za pesek. Zelo živo si zamislja, da so punčke živi otroci, medvedček domača žival, dušice njegovi resnični prijatelji. Deklice v tej dobi rade postajajo punčkine posteljice, pomelato, perlo, dečki jahajo palice - konjičke, poganjajo obroče, zidajo z dominami, kockami. Igrajo se tudi obratno, kajti igra dečkov se od igre deklic prva leta ne razlikuje. V tih in vseh poznej. letih je nepogrešljiva igrača žoga, ki jo imajo otroci sprva tem raje, čim bolj je pisana, pozneje pa čim večja.

je. Radi pričrnavajo poganjati skiro in triček, pri čemer so neurtudilivi.

Od 3. do 5. leta vzljublja otrok lesene hišice, živalice, drevesa, ograje, avtomobilčke, kar sestavlja v vasi, s čimer ponazarja okolico. Rad gnete plastelin, glino, steklarški kit, posebno ga veseli, če lahko oponaša starejše: nadeva si njihove kape, torbice, ureja si prodajalne, kuhinje, oblači punčke v obleke, ki jih sam šiva. Igra se že tudi skupinske igre. Igra se že priučil pravilom igre. Še bolj kot prejšnja leta upora-blja svinčnike, kade, barvasto svinčnike in tudi že vodene barvice.

V petem in šestem letu se otrok najbolj vneto igra. Pri posamezni igri se zadržuje dolgo, postavlja si v igri zapreke, ki jih tudi premaga. V tem času rad reže, gubal, lepi, šiva, barva. Dečki se radi igrajo z železnicami in drugimi tehničnimi igračami, deklice z opremo za punčke, posodicami in

slinim. Če so skupaj, se radi lovijo, brusijo škarjice, poganjajo konjičke - svoje vrstnike, skačajo s kolesnicami.

Soja jim igranje omeli. Radpa so vsako prosto uro se pri igri. Zadržda spretno sestavljajo zdej Konstruktor in Matador, igrajo se pisnene igre, vzljubijo lutke, gledališče, ki si ga ustvarijo sami, kegljajo, igrajo namizni tenis, perjanico i. pd.

Od 10. do 13. leta postanejo strastni zbiratelji: zbirajo znamenke, sušice, značke. Radi se vpišejo v strelske, radioamaterske in druge krožke. Deklice veseli ročno delo, dečke razne gradbene in druge tehnične igrače, tudi že šah. Po 13. letu pa so igri nekako odrasli. Zamenjajo igrače s športom, mnogo čitajo in tudi se zbirajo ter se udeležujejo v krožkih.

Vsa leta pa otroka neobhodno mora spremljati knjiga, ki mu je res najboljše učiteljica in prijateljica. Sprva je to slikanica, pozneje Ciciban, Pionir, Pionirski list, zbirke Galeba in vsa druga mladinska literatura, ki le je pri nas dovolj, kvalitetna je, le cene žal še vedno niso vsem dostopne. Ko bi bile njihove cene nižje, prav tako pa, če bi za manj denarja dobili boljše igrače, ki bi bile tudi bolj trpežne, če bi bila njihova izbira večja in starosti otrok prilagojena, bi bili zadovoljni tako otroci kot starši. Z. G.

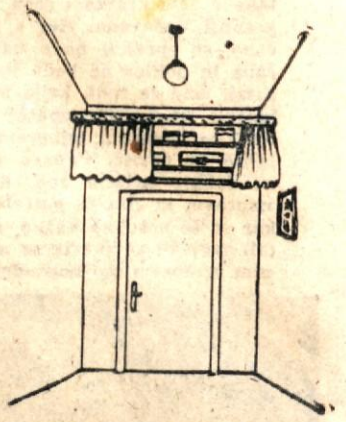

V VARNEM NAROČJU

Zasilna shramba

V vsakem stanovanju pogrešamo prostor, kamor bi shranjevali razno drobno »kramo«, ki jo le od časa do časa potrebujemo. To so košare in košarice, kovčki, škatle, pa še to in ono. To nam dela napoto v shrambah, kovčki lovijo prah po omarah in kvarijo izgled sobe, za košare pa mesta v stanovanju sploh nimamo.

V ozkih predsobah si zato uredimo polico, ki jo prikrijemo z zaveso in nam tako

use to lepo zakrije. V nizkih predsobah nastonimo polico kar na podboje vrat, nad katerimi pribijemo prečno desico, na to pa pritrdimo deske, ki naj bodo po možnosti spodaj pleskane v barvi vrat. Za zaveso po možnosti pritrdimo na strop karnizo, spodaj pa napelujemo v njo debelo kovinsko žico, da nam preprih zavese ne dviga in ne nosi prahu na predmete na tej polici.

Ce potrebujemo le manjšo takšno »shrambo«, jo pritrdimo nad dvoje vrat in bo osnovna deska imela obliko trikotnika. V visokih predsobah naj bo takšna polica nekako 3/4 metra pod stropom.

Mleko ne prekupi, če namažemo rob posode z maščobo. Kuhane mleka ne pokrivalimo, hladimo pa ga na prostoru, kamor ne sije sonce. Sonce škoduje vitaminom v mleku.

Krila obešamo lahko tudi takole: na kavlje ob konceh obešalnika napnemo vrvice, na katero pripenemo krilo s ključkami za obešanje perila. Tako pada blago po nitkah in krilo se ne nateguje. Zvončasto krojena krila obesimo čez palčko ali vrstico na obešalnku.

PREHRANA NOSEČNICE

Vsako bo priznala, da se naše nosečnice res pridno pripravljajo na porod in oskrbe bodočega družinskega člana z vsem, kar je v njihovih močeh, da bo malček čim varneje in čim lepše začel pot v življenje. Pri tem pa kaj rade pozabijo, kako važna je za njegov razvoj in za njegovo zdravje način prehrane v času nosečnosti.

Na to opozarja knjižica »Prehrana nosečnice«, ki jo bo v kratkem izdal Centralni zavod za napredek gospodinjstva. Poleg obširnih splošnih napotkov glede prehrane v tej dobi, iz katerih izvemo, kako važna je predvsem sestava hrane, ne pa njena količina, in kakšnih živil mora nosečnica največ zaužiti, ker vsebujejo snovi, ki so potrebne za razvoj otrokovega telesa in za ohranitev materinega zdravja, je v brošuri 10 jedilnikov za nosečnice. Le-ti naj služijo za zgled, kako naj si bodoče matere pripravljajo hrano. Poleg receptov, ki so zajeti v jedilnikih, prinaša brošura več drugih receptov za jedila, primerna nosečnicam (mlečna, zelenjavna, mesna in razna namazi iz skute).

Ce bluze in obleke drsijo z obešalnikov, namotajmo okrog koncev obešalnikov gumijaste obročke. — Nežne tkanine se na obešalnikih rade trgajo. Zato obešalnike prevlecimo z blagom, kvakčankami krpicami ali polivinilom.

Če hočemo imeti cvetje pozimi in pomladi

Kdor hoče imeti pozimi na oknih ali v zgodnji pomladi na vrtu cvetoče narcise, tulipane, pomladni žefran, zvončke, bo sadil v septembru in oktobru čebulice na rabate ali posebne gredice na vrtu.

Čebulice uspevajo najlepše v težki humozni zemlji. Sveže gnojena zemlja jim ne ugaia. V predgnojni prsti rade gnijejo. Tudi novi lonci niso primerni, ker slabo vplivajo na koreninice in cvet. Čebule sadimo v že rabljene posode.

Čas sajenja določimo po tem, kdaj želimo imeti cvetje. Pri sajenju položimo na dno lonca črepinje za boljši odtok vode in nasujemo približno pol lonca prsti, na katero postavimo čebulice, rahlo pritismo, nato s prsti še do roba lonca in jo pritismo k čebulicam. Posadimo jih tako globoko, da so pokrite s prstjo, ki sega v loncih do roba. Čebulice zvončkov, žefrana, narcis in tulipanov, kakor tudi hincint, posadimo na domače konserviranje mesa in tako razveselila svojo družino z doslej neznanimi kuharskimi dobrotami.

Prst v posejanih posodah poskrpimo z vodo, da zemlja navlažimo, lonce pa vložimo 15 do 20 cm globoko v zemljo, da ostanje posajene čebulice enakomerno vlažne in se dobro ukoreninijo. V hladnem vremenu, posebno v brez snežni zimi, natrosimo na vložene lonce listja ali preperlega gnoja, da jim mraz ne škoduje in tudi zato,

da lahko vsak čas dvignemo lonce s čebulicami iz zasipa. Če nimamo vrta, vložimo posode s posajenimi čebulicami v pesek ali prst v kleti. Lonci naj ostanejo v zakupu ali kleti 10 do 12 tednov, da prerastejo korenine prst. Ne smemo jih postavljati na toplo in svetlo, dokler ni preperena vsa prst z belimi vlaknatimi koreninami: in niso pogrnali iz čebulice 8 do 12 cm dolgi listi in cvetni nastavki. Ukoreninjene čebulice gojimo dalje v ne pretopli sobi, najbolje na sončnih okenjskih polkah ali med okni. Zaklavamo zmerno s prestano vodo. Spomladi kraste vrt razbarvni pomladni žefran, narcise, tulipani, hijacinte posajene jeseni na rabate, na posebne grede na tratah. Čebulice tulipanov sadimo do 10 cm globoko in okrog 12 cm narazen. Narcise uspevajo tudi v polsenci, lepše in zgodaj cveto na sončnih prostorih. Hijacinte naj rastejo po 15 do 20 cm narazen, čebulice pa sadimo 10 do 12 cm globoko. Čebulice žefrana sadimo navadno v skupinah po 8 do 10 cm globoko. Prav tako sadimo čebulice zvončkov.

S čebulicami, posebno s hijacintimi in narcisami posejane grede pokrijemo pred hujšim mrazom z listjem ali preperehim gnojem. Čebulice tulipana niso tako občutljive in zadržajo, če vržemo na grede nekaj stelje ali smrečja. Pod

snegom so vse čebulice najbolj zavarovane.

Ce hočete imeti sredi zime v sobi cvetje, odrežite vejice španskega bezga v začetku decembra. Imejte jih v vodi, ki ima 18 do 20 stopinj. Vsak dan dolijte toliko vode, kolikor jih vejice ponoči vpijejo, liste pa poskrpite s toplo vodo. Ob novem letu bodo vejice cvetele. To velja za vse rastline, ki poganjajo zgodaj spomladi. Z.B.

Naredimo same

Kapa za sina

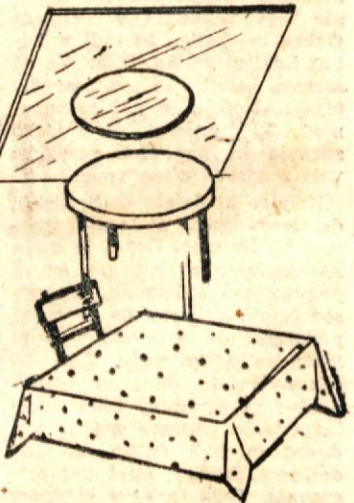
Iz dveh manjših klopč volne spletemo sinu toplo kapo, ki mu bo dobrodošla zlasti v prehodnih dneh.

Nasujemo 100—120 zank za 10 letnega sina. Vzorec: 1 desnozasukana, 1 leva zanka.

Delamo na 4 pletilkah v krogu. Sedmi do 10 krog sta iz drugobarvne volne, 11. in 12. iz osnovne, 13.—16. drugobarvna, nadaljujemo z volno osnovne barve še 18 krogov.

Snemanje nadaljujemo — same desne zanke. Naredimo 1 desno, 2 skupaj desno popletemo, obe predzadnji zanki na pletilki skupaj, 1 desna. To ponovimo še na ostalih 3 pletilkah. 1. krog same desne, 3. krog

kodkaj lahko uporabljamo, ker ima premajhno namizno ploščo. Lahko pa površino mizne ploščo povečamo.

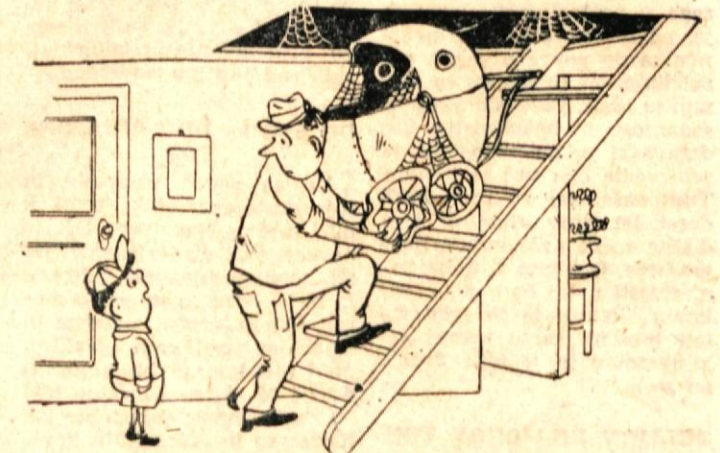
Mizar nam izdelata rezervno ploščo kvadratne ali pravokotne oblike. Od nog (podstavka) mize je odvisno kako veliko ploščo bodo prenesli; to preračuna mizar.

Rezervna plošča naj ima točno na sredini izrez, ki je teko velik, da pokrje namizno ploščo. Da ne rani laka ali furnirja ter da bolje »sedje«, pokrijemo mizo s tanko klobučevino ali baršantom. Če je ta plošča večja in hočemo na njej na primer servirati polne krožnike, se nam ni treba bati, da bi se plošča prevrnila, če nam mizar nabije na mizo pod ploščo 4—8 nekakih želez, ki se na sredini vrtijo okoli žebila. Ko ploščo pokrijemo, strlijo železca kot cpora izpod mizne plošče in povečana miza je uporabna kot velika miza s železno ploščo.

Ko nam plošča ni več potrebna, jo pokrijemo s papirjem in spravimo za omaro.

Povečana mizica

Okroglo mizico, kakršne imamo v mnogih spalnicah, le red-

»Zakaj pa vlačiš zdej to staro šaro dol, ko je mamica v bolnici?«

Koline so pred durmi

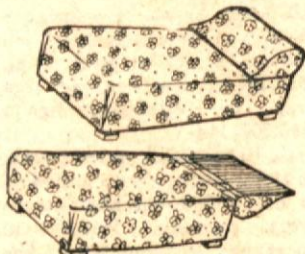
Po naših vaseh skoraj ni družine, ki bi se ne oskrbela sama z maščobo za vse leto ter s svinjskim mesom in z mesnimi izdelki tja do jeseni. Zato klanje prašičev in pripravljane mesnin in maščobe nikomur ne belj las. Zal pa se kljub temu pogosto dogaja, da se začne posušeno meso zaradi nehigieničnega ravnanja pri samem klanju in kasneje pri predelavi kvariti ali pa postane neokusno in suho kot polenovka. Neredko se tudi zgodi, da postane mast žaltava in začno ocvirkati greniti.

Da bi se kaj podobnega ne dogajalo več je Centralni zavod za napredek gospodinjstva pripravil posebno brošuro o klanju prašičev in predelavi mesa ter maščobe. V prvem delu te knjižice so objavljeni nasveti znanega strokovnjaka o ravnanju s prašiči pred zakolom, o samem klanju, garanju, trebljenju, razkosavanju in razsoljevanju mesa, avtor pa opozarja tudi na vse potrebne pripomočke. Drugi, obširnejši del, pa vsebuje vrsto praktičnih nasvetov za predelavo mesnin, ki bodo verjetno marsikom nekaj posevno novega. Med drugim opozarjajo na gospodarno in mnogostran-

sko uporabo drobovine in na najrazličnejše mesne izdelke, za katere so navedeni tudi recepti. Nadrobno je opisano še razsoljevanje, sušenje in shranjevanje mesa in priprava in shranjevanje masti. Posebej naj opozorimo na po-

RAZTEGLJIV DIVAN

Pri tapetnikr si lahko po potrebi naročimo tudi divan posebej za majhne prostore. Lahko je normalno izdelan, le da je za približno 40 cm krajši od običajnih. Takega uporab-

ljamo podnevi, za ležanje pa odpremo blazino navzven, da dobimo za ležanje dovolj dolg divan. Blazina je z divanom pričvrščena z močnimi ležaji.

Uničevanje mrčesa

Kljub DDT (ditiu) in drugim sodobnim preparatom za uničevanje mrčesa, se moramo večkrat, bodisi zaradi pomanjkanja ditiija ali pa zaradi njegove ne učinkovitosti, zateči k starim, a preizkušenim sredstvom. Proti ditiiju so namredt nekatere vrste mrčesa postale odporne ravno tako, kot so marsikater bakterije

že postale odporne proti antibiotikom. DDT torej proti njim ni več učinkovit.

HISNA MUHA se množi v odpadkih hrane, na izločkih človeka in živali in na živalskih truplih. Zato je prvi pogoj, če se hočemo varovati muhi, da jo ne bomo odstanjali od naših bližnje človeških bivališč. Na gnoju pa uničujemo ličinke muh z raztopino 1 kilograma gašene-ga apna v 15 litrih vode. Ta količina zadostuje za dva kubična metra gnoja, ne vpliva pa na njegovo gnojilno vrednost. Uničevanje ličink v gnoju s 5 odstotno karbolno kislino je tudi učinkovito, škoduje pa gnoju. Odrasle muhe pa najbolje uničujemo s formalinom. Oster duh formalina muh ne moti. Mešanici enakih delov mlika in vode prinešamo veliko žlico formalina. To tekočino še zasladimo z medom ali s sladkorjem in izlijemo na plitve krožnike. V sredo tekočine damo nekaj drobtin kruha, da ima muha kam sest. Seveda bomo na ta strup najbolj lovili muhe takrat, kadar v istem prostoru nimajo druge hrane. Zato je pri uničevanju muh treba vso hrano dati v zaprte posode.

LEGLA BOLH so v prahu tal in ležijo mačk in pov. Da bi uničili zalego moramo tla večkrat ribati s 5 odstotno raztopino krezola. Ker pa pusti ta raztopina zelo močan duh, lahko vzamemo tudi 3 odstotno raztopino sode, ki pa mora biti vroča. S krezolom očistimo tudi pse in mačke.

Pri kopanju v 3 odstotni raztopini, nitičke, ki imajo bolj občutljivo kožo, pa v 2 odstotka, V

razpoke poda je dobro večkrat natresti prahu »buhac«, ki pa učinkuje le, dokler ni star.

STENICE tčijo med razpokami pohištva, za okvirji slik, za deskami vrat in oken. Tu jih uničujemo s petrololjem ali bencinom, ki ga namažemo s kokošjim peresom ali nabrizgamo s tenko iglo brizgalke. Tako zatiranje pa je dolgotrajno in zahteva mnogo potrpežljivosti.

ŠČURKI žive v razpokah in temnih kotih, odkoder pridijo le ponoči, da si počijejo hrane. Zasturimo jih lahko z boraksom ali natrijevim fluoridom, ki ga natresemo po kotih.

HISNE MRAVLJE zelo težko popolnoma uničimo, ker je njihova matica ali kraljica skrta na nam nedostopnih mestih. Zasturimo jih z natrijevim arsenitom ali s Tartarus emeticus. Pri tem pa moramo biti zaradi velike strupenosti teh snovi zelo pazljivi. Raztopimo jih v sladki vodi in v njih namočimo male gobice, iz katerih potem sesajo mravljice. Ker mravljice nosijo hrano za matico, ji z njo lahko prinesejo tudi strupa, če same med potjo že ne poginejo. Proti mravljam pričrnavo tudi prah aloe, 10 gramov prahu na 100 gramov sirupa. Posebno učinkovit za mravlje pa je nemški preparat Allizol, ki mravlje prav privlači, tako da večjih pride tudi matica iz svojega skri-vališča. M. D.

Trak moškega klobuka se od znojca ne bo zamastil, če podložimo v klobuk pod usnjeno podlogo pvcnik ali polivinil.

Foide Grahek: CEZ ZAPREKE (3. nagrada s I. dolenjske fotoamaterske razstave okrajnega odbora Ljudske tehnike v Novem mestu)

Šentjernej: želimo še boljše zveze

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

Prometne zveze so se v zadnjem letu pri nas izboljšale. Se pred nedavnim smo se zaradi slabe ceste in velikega avto-busnega prometa na cesti Ljubljana-Zagreb v poletnih mesecih kar dušili od prahu, vozili pa smo se v slabih, stalno prepolnjenih majhnih avtobusih.

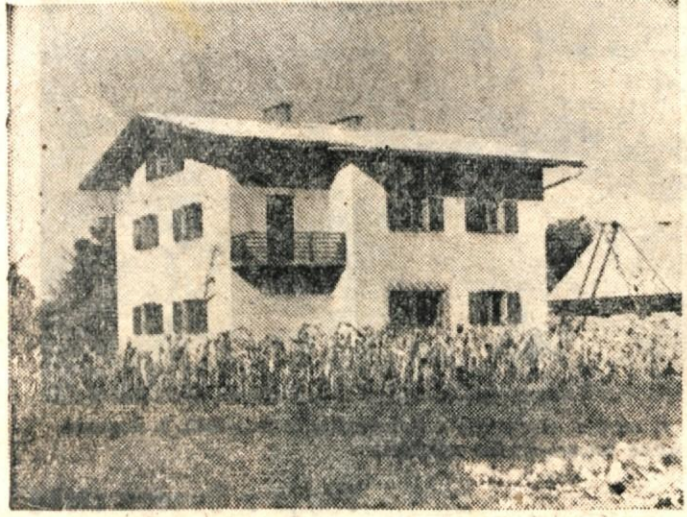
Krasna in hitra zveza, kurjeni avtobusi, iz Šentjerneja v Ljubljano plačati 410 din, v Zagreb 390 din. Avtobus je vedno poln. »Zdi se mi, da sanjam,« je rekla mlada žena, ki se je pripeljala k materi na obisk iz Zagreba v Šentjerneju 70 minutah.

Kraj mora ob takih priložnostih organizirati posebno vozno za povratek udeležencev a jim pa preiskrbeli prenočišče. Ker je vsakdo rad vsaj do noči doma, uhajajo udeleženci sredi zborovanja, da pridejo še pravočasno ob pol dveh na zadnji avtobus. Iz Ljubljane nimamo zjutraj in dopoldne nobene možnosti in tudi za nazaj popoldne ni avtobusne zveze. Priporočamo, da ostajate preko noči v Ljubljani.

Zato vprašujemo: ali bi bilo mogoče temu odpomoči? Z veliko prošnjo se obračamo na podjetje Putnik Slovenija, da pregleda svoj vozni park, če ima morda še kak avtobus in osebe za nas na razpogo. Nujno potrebni smo zveze zjutraj v Ljubljano in zvečer nazaj. Ni nujno do Zagreba. Zadovoljili bi se s progno do Kostanjevice na Novo mesto k vlakom ob 7. uri zjutraj in popoldne od zadnjega ljubljanskega vlaka zapet do Kostanjevice.

ALI BI BILO MOGOČE?

Z eo, zelo smo veselili te nove avtobusne proge. Želimo pa si

Stavba revirne gozdne uprave, ki so jo pred kratkim dogradili, je med najlepšimi poslopji Šentjerneja.

Šno, kot je bilo prej in, kar je za zdravje velikega pomena, — dihamo laže in okna imamo lahko odprta.

Prav tako ekspresni avtobus, ki bi vozil v obratni smeri: zjutraj v Ljubljano in zvečer nazaj. Težimo bolj proti Ljubljani kot proti Zagrebu. Vedno imamo poslovne, uradne, zdravstvene in privatne opravke v Novem mestu in Ljubljani. V Novem mestu večkrat dopoldne ne moremo vsega opraviti, sestanki in uradne konference pa trajajo navadno po ves dan.

Mladino zanimajo vsi važni dogodki

V torek, 30. oktobra so črnomaljski rokometašji sklicali sešnanec. Udeležba je bila polnoštevna: 1. in II. moštvo, mladinsko moštvo, ženske in moški. Zanimalo me je, kakaj so sklicali sestanke. Prepričan sem bil, da gre za novo napovedano tekmo. Pohitel sem tja in videl, da živahno razpravljajo s sekretarjem občinskega komiteja ZK Črnomelj Bojanom Fabjanom o dogodkih na Madžarskem. Tov. sekretar jim je prav lepo prikazal vzroke nerodov na Madžarskem ter odnose Jugoslovijev in Sovjetske zveze, SZ do Kitajske, Poljske in Madžarske. Po besedah tov. sekretarja so mladinci živahno razpravljali.

Kdaj bo pri Finkih zasvetila električna luč?

Majhna vasica Fink (6 km od Črnomlja) je dobro znana mnogim partizanom, saj jim je v letih borbe nudila varno zavetje. Marsikateri partizan se z veseljem spominja kravljenja v boril, lesen, a topli kmečki hiši ob polni skledi sladkega mleka in koruznih žgancev. No, ta vas, ki je med NOB žrtvovala partizanom vse, kar je bilo mogoče, je še vedno med zelo redkimi vasi v Beli krajini, ki nimajo elektrike. Vsačani so že pred dvema leti postavili drovno in napeljali notranjo napeljevalno v nadi, da

bo tudi njim v najbližji bodočnosti zasvetila električna luč. Toda ostalo je le pri tem. Kmetje iz te vasi pridelayo le zase. Kadar je slaba letina, morajo hrano celo kupovati. Torej nimajo dovolj dohodkov za najnujnejše gospodinske in gospodarske potrebe, kaj šele, da bi na lastne stroške napeljali elektriko v vas. Zaradi tega bi bilo nujno potrebno, da bi ObLO Črnomelj, odnosno OLO Novo mesto pri sestavi proračuna to upošteval in določil potrebno vsoto denarja za elektrifikacijo te vasice. — k-a

Kmetijsko-gospodarska šola v Šentjerneju vabi k vpisu

Ze peto leto ima Šentjernejska kmetijsko-gospodarska šola, ki jo uspešno vodi tov. Anica Somrakova in na kateri poučujejo priznani strokovnjaki iz Novega mesta in Šentjerneja. Mnogi kmečki fantovi in dekletje v tej šoli že izpopolnijo svoje znanje in je pridobilo mnogo važnih nasvetov za napredno kmetijstvo in gospodinjstvo. Letos bo pouk že v novi stavbi. V poslojpu je prostorna, urejena kuhinja, ki ima celo napeljevalo za vodovod. Poleg nje je jedilnica, učilnica in oblačilnica. Vsi prostori so svetli in zračni, tako da se bo mladina v njih dobro počutila.

Pouk se bo pričel 15. novembra, vpisovanje je pa vsak dan v pisarni nižje gimnazije. Šlarski — kmetovalci! Pošljite doračajočo mladino v kmetijsko-gospodarsko šolo, kjer si bo nabrala praktičnega znanja za bodoči kmetijski ali gospodinjstveni poklic. S tem boste dali svojim hčeram in sinovom najboljšo doto, za katero vam bodo vedno hvaležni. V

Debatni večer na Črnomaljski gimnaziji

Mladinska organizacija na gimnaziji v Črnomlju je organizirala debatni večer pod naslovom »Madžarska, Suez, Egipt. Udeležilo se ga je mnogo članov mladinskega aktivna gimnazije, Prof. France Lukšan je zelo lepo vodil sestanek. M-K

Jeseniški kegljači v Novem mestu

Kegljiači z Jesenic so v soboto in nedeljo gostovali v Novem mestu. V sobotnem srečanju s društvom »Gorjanci« so v mednarodnem slogu po 6 moč in 100 lučevje zmagali jeseniški z rezultatom 2193 proti 2044 lesov. Najboljši kegljač pr. Jeseničan je bil tov. Šilbar, pr. »Gorjancin« pa Henrik Cigoj. V nedeljo so se kegljači pomerili v borbeni partiji po 10 moč. V tem srečanju so zmagali Gorjanci z rezultatom 35 proti 31. Povratni tekmi so spet bili prvi Gorjanci z rezultatom 371 proti 287. V tem srečanju je bil najboljši kegljač tov. Vavžek od Elektrona. Po večerem srečanju z gorjenskim kegljači je stanje zmag 22 v borbenih partijah, medtem ko so v partijah po 6 kegljev vedno zmagali Jeseničani. Povratno srečanje z Jeseničani bo februarja na Jesenicah. Med tednom je bilo srečanje društva »Pionir« in KK Lukšan. Zmagal je krožek Lukšanja z 274 proti 231; Franc Barbič je bil najboljši kegljač. M. B.

Tovarna vol. izdelkov »BAČA« PODBRDO sprejme v službo **TKALSKEGA MOJSTRA** za volnarske stavte z večletno prakso. Nastop službe možen takoj. Plača po tarifnem pravilniku ozir. po dogovoru. Komfortno stanovanje na razpolago.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

Lep nogomet

EKIPA STUDENTOV (NOVO MESTO): NK ELAN 32 (31)
Preteklo nedeljo smo po dolgem času tudi v Novem mestu gledali dobri nogomet. Sko, so bili za zanimivo tekmo vseeno tako malo gledalcev.
Najavljeno je bilo, da bo z Elanom igrala študentovska ekipa Ljubljane, v resnici pa so nastopili Novomeščani, ki studirajo v Ljubljani. Vendar nismo bili razočarani. Studente so posebno v prvem polčasu zanimalo, vsi od njih so v igri odlovalje zanesljivo in rezultat polčasa 3:1 v korist študentov možeče se preniško izražati nadmoč, ki so jo imeli. Elan je v prvem polčasu igral precej podrejeno vlogo, v drugem polčasu pa je bil več ali manj enakovereden.

Velik uspeh Črnomaljskega Partizana

Letos je bilo že drugi množični tekmovalje v rokometu za pokal Jugoslovije pod pokroviteljstvom maršala Tita. Na tem tekmovalju je sodelovalo preko 3000 ekip iz vse države.
Lani je moška ekipa Partizana iz Črnomlja osvojila častno 5. mesto v Sloveniji. Letos sta tekmovali moška in ženska ekipa. Obe sta se na veliko presenečenje uspešne.

ŠAH

V kratkem bo na sporedu še večkrat preložen prvi in drugi turnir, ki bi moral biti za občinski praznik, pa je bilo takrat ekipno prvenstvo Slovenije. Seveda v tej obliki tekmovalni ne smemo pozabiti na domače turnirje. V Novem mestu se bodo v kratkem pričela predtekmovalja za prvenstvo Novega mesta. Najboljši s tega prvenstva se bodo januarja merili s šahisti ostalih šahovskih enot novomeškega okraja za okrajno prvenstvo posameznikov. Najboljši z okrajnega prvenstva se bodo udeležili prvenstva Dolenjske. F. M.

STRELSKO TEKMOVANJE V NOVEM MESTU

V počastitev občinskega praznika novomeške občine so priredili strelski dve kvalifikaciji. Prva kvalifikacija je bila namenjena predhodni pripravi, druga pa je bila namenjena pravnemu tekmovalju. Na območju občine so nastopili: Pionir, nato Vrblinc, Jež, Rems in Dimičeva. Reprezentanca Ljubljane je z lahkoto zmagala izven konkurenco s 834 točkami pred strelsko družino Vinka Paderšiča iz Novega mesta, ki je osvojila predhodni pokal mestne občine. Ostala mesta so zasedle ekipe iz Mirne peči, Novoteksa, gimnazije in Pionirja. Posamezniki (pa tudi so zvrstili): Vrbinc (Ljubljana) 123 točk, Vinar (N. M.) 122, Pate (Novoteksa) 109, Krtičevič (Vrblinc) 110, Krogar (Rodič) 99 in Mikec (gimnazija) 96 krogov. Naslednji dan pa je bilo strelsko tekmovalje posameznikov za prvo mestno občino. Skupno je nastopilo 69 tekmovalcev, 12 od njih je prejelo nagrade. Najboljša sta bila dr. Marjan Pavlič in Janez Sedevin z 90 krogov od 100 možnih, za njima pa Vavžek Bele (Novoteksa) 88. Z malo manjšo uspešno so zmagovalci predhodni pripravi: Andrej Plesnič (N. M.) izven 2. Sežedin Janez (N. M.) izven 3. Karel Zagarjan (Čatež), 4. Minka Herceog (Čatež), 5. Peter Herceog (Čatež).

Kegljanje

V soboto, 9. nov., je bilo končano tekmovalje za prvenstvo Kegljarske podzveze za Dolenjsko. Na tekmovalju je nastopilo 22 ekipov po 10 kegljincev družtev Gorjanč, Pionir in KK Lukšan. Povratni tekmi so spet bili prvi Gorjanci z rezultatom 371 proti 287. V tem srečanju je bil najboljši kegljač tov. Vavžek od Elektrona. Po večerem srečanju z gorjenskim kegljači je stanje zmag 22 v borbenih partijah, medtem ko so v partijah po 6 kegljev vedno zmagali Jeseničani. Povratno srečanje z Jeseničani bo februarja na Jesenicah. Med tednom je bilo srečanje društva »Pionir« in KK Lukšan. Zmagal je krožek Lukšanja z 274 proti 231; Franc Barbič je bil najboljši kegljač. M. B.

Pri »PARTIZANU« v Kostanjevici

V nedeljo, 28. oktobra, dopoldne je bilo na šolskem dvorišču v Kostanjevici vse živo. TVD Partizan je imelo svoj nastop, ki je bil del programa kulturne tedna v počastitev občinskega praznika. Bil je obenem prva manifestacija društva, ki doslej še ni imelo samostojnega nastopa. Nastopilo je čez 60 članov. Pionirke so nastopile z vajo z žigicami, mladinke z vajo z obroči, vrsta pionirjev se je pomerila v lahki atletiki, člani pa so igrali prijateljsko tekmo v odbojki z moštvo Celuloze iz Vidma. Vaje so dobro uspele in gledalci so nastopajoče nagrajevali z je že dobro izkazalo. Prvi uspeh je doseglo že dobri teden po svojem nastopu, ko se je 52 članov udeležilo okrajnega zleta Partizana v Črnomlju in tam nastopilo. Mladinke so kasneje nastopile še na akademiji ob sprejemu partizanskih brigad. To lepo začelo delo pa so prekinile poletne počitnice. Jeseni smo spet začeli z delom. Uspeh je že tu. A naše delo je spet prekinjeno. Pred nami je pustno senosko deževje, pred nami je zimski mrzota, pred nami je zimski mrzota, pred nami je zimski mrzota. Vaje so dobro uspele in gledalci so nastopajoče nagrajevali z

KINO

»KRKA« NOVO MESTO: od 16. do 19. XI. franc. barv. film Rdeče in črno — II. del. Od 20. do 22. XI.: ameriški zabavni film »Ljubesen s tujcem.«
DOM JLA NOVO MESTO: od 16. do 18. XI. angleški film »Magneti.« Od 20. do 22. XI.: ruski barvisti film »Pedagoška poema.«
KOČEVJE: od 16. do 18. XI.: ruski film »Svetovni prvaki.« 21. in 22. XI.: »Pod jarmom.«
CRNOMELJ: od 15. do 18. XI.: angleški barvisti film (Pariz mesto zaljubljenih). 20. in 21. XI.: sovjetski barvisti film »Zvesti tovariši.«
METLIKA: 17. in 18. XI.: »Simeonova roža.« 21. in 22. XI.: »Iz puščice zavesa.«
KOSTANJEVICA: 18. XI. filmski film »Beja košuta.«
ŠENTJERNEJ: 17 in 18. XI.: ameriški film »Kahlof zavklade.« 21. in 22. XI.: angleški film »Višek nevarnosti.«
TREBNJE: 17 in 18. XI.: ameriški barvisti film »Dvoboj pri Srebrnem potoku.« Predstava v nedeljo ob 15. in 19. ur.
DOL. TOPLECE: 17. in 18. XI. ameriški film »Neumne sanje.«
GRADAC: 17. in 18. XI.: ameriški film »V vrtincih.«

Preklíc

Podpisana preključem, kar sem neresničnega in nesramnega govorila o Jožefi Kralju iz Verduna pri Dol. Toplicah, in se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe.

Podpisana preključem, kar sem neresničnega in nesramnega govorila o Jožefi Kralju iz Verduna pri Dol. Toplicah, in se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe. Marija Kresc, Gor. Sušice 17.

POZIV

V Novem mestu in okoljskih vaseh so bile letos zamenjane hišne številke in ponekod tudi nazivi ulic (v Novem mestu). Te spre-

IZ MATIČNIH URADOV:

NOVO MESTO
V času od 3 do 10 XI. je bilo rojenih 13 dečkov in 20 deklic. Potrebili so se: Kurat Milan, Šofer iz Gor. Mokrega polja, in Bežeg Daniela, delavca z Ratež. Mavsar Anton, delavec iz Črnomolja in Vovk Jožefa delavca iz Senožeča Rakove. Jože, kovski pomočnik s Sel in C. Terzija delavca iz Vevte vasi, Fek Marjan, žagar z Obrha in Stravs. Anžela nastakarica iz Meniške vasi. Štengel Adolf, orodjar in Medie Stefanija, trgovska pomočnica, oba iz Gotne vasi. Gril Dragotin, soboslikar in Pavličič Cvetka, kuharska pomočnica oba iz Rezerče vasi.
Umrli so: Zagar Janez, brusar, 51 let iz Sodrežev. Furlančič Marija delavka 17 let, iz Rezerče vasi. Slinkar Franjo, steklar, 51 let, iz Ljubljane.

Potujoči kino Novo mesto

predvaja angleški film »Pod Rdečim morjem« v petek 16. XI. ob 18 ur in v Brunsalcih, v soboto 17. XI. ob 16 ur in v Otociu, v nedeljo 18. XI. ob 15 ur in v Skočjanu in ob 18 ur in v Šmarjeti. Film priporočamo mladini!

MALI OGLASI

Predam navadno tritončno harmoniko: Trebnje 5.
Velo, zelo dobro ohranjeno, usodni prodam. Naslov pri upravi lista.
Nove smučarske čevlje št. 41, prodam po ugodni ceni. Spinalna izdelava. Naslov pri upravi lista.

IZ NOVOMEŠKE PORODNISNICE

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Turk Neža iz Družanske vasi — 2 deklici, Hu-

membe morajo biti vnesene tudi v osebne izkaznice ter druge listine in v knjige, ki jih hranijo pristojni matični uradi. Zato pobralce vse nad 16 let stare prebivalce hiš in ulic, kjer so bile spremenjene številke ali nazivi, da se v roku enega meseca javijo na matičnem uradu v Novem mestu in prispejo s seboj osebno izkaznico.
Ta poziv velja za Novo mesto, Čegelnico, Bršljino, Malo Bučno vas, Ragovo, Zabojo vas in Irčovo vas.
OB LO Novo mesto, obč. oddelček

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so v novomeški in okoljskih vaseh: Mrvar Milan, sekač z Brezove rebri je padel in si poškodoval koleno. Florjanec Terezijska, žena upokojenka iz Otočca, je se pečila na vozu v kateroga se je zaletil vrt in si poškodoval vso levo roko in obraz. Peljca Alojzija, sina invalidskega upokojenka iz Podturna je konj udaril v glavo, Osterman Martin, delavec z Trške gore, se je s kolesom zaletel v železno steno in poškodoval glavo in obe roki.

ROJENA VAS

Umrli sta: Judež Martina, učiteljica 79 let, iz Vel. Oreška in Staniša Janez, učitelj, 90 let, iz Rezerče vasi.

IZ SEMIČA PIŠEJO

Kmetijska zadruga v Semiču ima več odevkov, med njimi je zelo delaven živinorejski, ki je v nedeljo 4. 11. organiziral na semičemselmski živinorejski razstavo; številno je bila razširba, toda za začetek kar dobri. Živinorejci so prignali predvsem krave, Manjkalo je plemenskih bikov in telet. Prvo nagrado je dobila Šušteršičeva krava iz Semiča in bik, last Julija Kočevarja s Sel pri Semiču. Plemensko živino je ocenjevala posebna komisija živinorejskih strokovnjakov in domačinov. Strokovnjaki so prisotne živinorejce počutili tudi o pravilni negi goveje živine. Poudarili so, da na možnost vpliva pravilna hrana in pravilna nega parkljev, ki pri nekaterih kravah ni bila zadovoljliva. Živinorejski odsek v Semiču si je letos oskrbel zadostno število plemenske živine. Z dobro prehrano, izbiro, gradnja silosov, higijenskih hlevov in s pravilno izbiro rejcev, se bo živinoreja in možnost v semički občini dvignila na zadovoljlivo višino.

DRUŽINA POČITNIŠKE ZVEZE V METLIKI

Družina Počitniške zveze v Metliki je bila ustanovljena že pred štirim leti, vendar do lani ni pokazala prave aktivnosti. Šele po lanskem dobru uspelem potovanju po Primorski in Hrvaškem Primorju se je številno njenega članstva, dvignilo od predlanskih 15 na 57 članov, med katerimi je 35 dijakov, ostali pa so iz vrst valenske, uslužbenke in kmečke mladine. V letošnjih počitnicah je družina s skromnimi sredstvi pridela tri zelo uspešna potovanja. Prva skupina, pod vodstvom tov. Dragosa in tov. Vignjetičeve, je potovala skozi Karlovec na Reko, Rab, v Puljskem Primorju in se nato skoznili Ljubljano vrnili v Metliko. Druga skupina je potovala preko Gorenjske k izviru Soče in nato ob njej do Gorice. Od tu je nadaljevala pot v Divovo, kjer se je pridružila prvi skupini in si ogledala Škocjanske jame. Ko je obiskala še Postojno, se je skozi Ljubljano, kjer si je ogledala muzej NOB in prisostvovala sprejemu egipčanskega predsednika Naserja vrnila domov. V tretji skupini so bili mladinci in mladinke iz Metlike, ki imajo manj časa kot dijaška mladina in zato ne morejo iti na daljša potovanja. Ti so obiskali Reko in Rab. Potovanje je trajalo 3 dni. Na teh potovanjih so mladinci — člani Počitniške zveze spoznali gospodarske, kulturne, zgodovinske in naravne znamenitosti dobrega dela naše domovine. Sredstva za potovanja so zbrali člani večinoma sami (naštudirali so igro, s katero so gostovali v štirih krajih metliške občine) in se deloma stanliha potovanja podprla ObLO in OLO.

Slabost Počitniške zveze

Zdi se mi, da se vedno množne poznajo cilje in prizadevanje te vzgojne organizacije. Temu je nekoliko krivo tudi pomanjkljivo delo nekaterih njenih forumov, ki siore premalo za njeno udrutje in pramo pomagajo aktivnim družinam. V nekaterih družinah je delo preslabo organizirano, morda nekoliko prevet prepuščeno samo nekaterim, malo izkušenim mladincem in je zato nenaravno. V vrstah PZ je precej prosvetnih delavcev, ki bi smeli biti člani te organizacije samo na osnovi svoje aktivnosti in pomoči, ki jo najorganizaciji nudijo. Na žalost pa te pomoči ni vedno opaziti.

Slabost Počitniške zveze

Slabost Počitniške zveze je, da se vedno vključuje največ dijakov. Ob podporni SZZL in LMS moramo storiti vse, da se razširi tudi med delavsko, valensko, uslužbenko in kmečko mladino. Nekoliko več pomoči pa pričakuje tudi od ljudskih odborov, da bo lahko dosegla svoj cilj »Spoznavati domovino in se bolj jo boš vzljubi.«
»Dan Zelo

Pionirke so nastopile z ljubljimi vajami z žigicami.

Telovadnica je že polna!

TVD Partizan v Črnomlju je v redno vadbo prišlo 14 mese. Lani so imeli razni oddelki na razpolago telovadnico po dve uri na teden. Letos pa smo morali omejiti uro na 45 minut. Mladina in pionirji čedalje bolj zahtevajo v telovadnici. Sedaj uspešno delajo številni oddelki: 3 oddelka po 3 pionirjev, 2 oddelka pionirk, 3 oddelki po 25 mladincev in 4 oddelki po 25 mladink. Poleg tega vključuje Partizan športnike: rokometaše, nogometaše, odbojkarje in atletiče. M-K

Naročajte in berite

»DOLENJSKI LIST«

Kakšne naj bodo kmetijsko-gospodarske šole

OBVEZNE ALI NEOBVEZNE?

Ze dolgo vemo, da je znanje najboljšo zdravilo proti zaostalosti. Nezanjanje nas tepe, neuk človek je revež in če mu z vozom pripelje v hišo kup dobrin, jih bo zapravil, pojedel in zapil ter spet ostal revež.

stvo, biologijo in zadrudništvo; strokovni predmeti naj bi bili tehnika v kmetijstvu, živinoreja, mlekarstvo in živinogojstvo, poljedelstvo in travništvo, sadjarstvo, vrtnarstvo in gozdarstvo.

Ko to pišemo, še ne vemo, kako so potekli zbori volivcev. Menimo pa, da bi bilo morda malo preuranjeno kar na mah ustanoviti 7 stajnih kmetijsko-gospodarskih šol v občini, ki bodo pomenile za občinski proračun nedvomno občutno finančno breme.

Iz uvoza hrane v našo državo vidimo, da nas tare nezadostno pridelovanje živeža. Res da, je ljudi vedno več, da je potrebnija iz leta v leto večja, da zahtevajo to tudi življenjske razmere same. Res je pa tudi, da nekateri dežele (Amerika, Danska in dr.) s pomočjo ugotovitve sodobne znanosti in z naprednimi oblikami kmetovanja pridelajo naravnost rekordne količine hrane, da jo lahko tudi izvažajo. Na svetu je že dolgo znano, da napredek v kmetijstvu ni več odvisen samo od kmetovega garanja, temveč so zanj odločilni še drugi pogoji: stopnja splošne izobrazbe, strokovnega znanja in sposobnosti, kakor tudi zmožnost za organizacijo in pravilno zaščito ustvarjalovega dela.

V novomeški občini razpravljajo o ustanovitvi 7 kmetijsko-gospodarskih šol z obveznim poukom

To nalogo naj bi prevzele stalne kmetijsko-gospodarske šole kot poklicne izobraževalne ustanove. Namenjene so tisti odrasli kmečki mladini, ki je doma na posevstvih, ki se ne bo šla učiti obrti in ki ne more v stalne kmetijske šole.

BRZINE PRED 60 LETI

Gre namreč za avtomobilske brzine. O njih je mitec podatek v tovarniškem katalogu francoskih pionirjev avtomobilizma Panhard-Levassor iz leta 1892. V njem piše tudi tole: »Da poženeva motor zadostuje le nekaj minut. Naša vozila imajo tri prestave — manjšo, srednjo in veliko. Z veliko dosežemo 17 kilometrov na uro, na ravni cestah celo 20 kilometrov. Seveda terja ta izredna hitrost največjo previdnost in pozornost voznika, zato je nikakor ne priporočamo.

Rudi Jereb: JFZ NA KRKI, v ozadju Novo mesto (fotografija iz leta 1932, 2. nagrada I. dolenjske fotoamaterske razstave)

IVAN SIMONIČ:

2

Krajevna, ledinska in rodbinska imena v Beli krajini

Pribinci, Dolenji, Gorenji in Srednji Radenci (Rade), Radoviš, Radovič, Škavarini, Spaharji, Stalcerji, Soštartiči, Učakovci, Valet, Vidosi, Vidosič, Vranovič, Vukobrat, Zorenci, Zeleznički, Zumič, Boldraž, Božakovo, Butoraj, Dečina, Desnec, Dragatus, Hrelin (Hrelja), Kanžarica (X po Mihaelu Kanžarju, ki je tu v začetku 17. stoletja sezidal dvorec Oključ), Krasinec, Krivoglavice, Mavrien (od nemškega priimka Maierle), Ogulin, Otovec, Pribišlje (Pribiša), Radovica, Semič (Semenič), Škemljevec, Tribuč, Beršca vas, Bfaževa vas, Boginja vas, Bolanja vas, Bušinja vas, Dragomija vas, Jerneja vas, Križevska vas, Mihelja vas, Movna vas, Nestopja vas, Perinja vas ali Darčarja, Rutečna vas (od Rotič, Rotična vas, Rutečna vas in po metatezi Rutečna vas), Volna vas, Abliji vrh, Belčji vrh, Božič vrh, Kraljevi vrh, Krašnji vrh, Mačkov vrh, Rožič vrh, Plešči vrh, Snežji vrh (Sneček), Starihov vrh, Trebnji vrh (Treban), Vrančički vrh in Rosalnicah (pod katerim je stala ob izviru Metličice prvotna Metlika), Zajčji vrh (po priliku Zajec), Drganj dol, Merindol, Tušev dol, Repličja draga, Tanča gora, Sikonijsko selo, Cudno selo, Vidine (Vidina), Doblice-Crnomelj, Damelj (Damir)...

Od ostalih kulturnih imen naj omenim, da kažejo krajevne zgodovinske sledove Cerkevščice, Gradac, Kašča, Klošter, Knežina, Predgrad, Purga, Pusti gradec, Rim (po Sašuju so kraju ljudje iz hudomušnosti naredili ime Rim zaradi tega, ker je bil njegov prvi naseljence Peter Kraji poprej papežev vojak v Rimu. Carniola II. 1911, str. 230, 231), Sadinja vas, Sodolci, Sodji vrh (sodja, sodin), Stari trg ob Koipi, Stražnji vrh, Novi in Stari Tabor, Tribič ali Novi trg v Predgradu, Vavpca vas (Valpet), spomin na krčenje in obdelovanje Curle, Daljnje Njive, Laze, Gorjnje Laze, Krč, Ostriž, Prelesje, Preloge, Sečje selo, Strekljavec, vrsto kulture Vinica, Vinji vrh, Vinomer, obrt Dvurari v Bednju, Kovača vas, Málna (mlina), Zagarci, materja, v prvotni gradnji Deskova vas, Slamna vas, pravo naselbinsko označbo Sela pri Dragatušu, Sela pri Jugorju, Sela pri Otlovcu, Sela pri Semiču, Sela

pri Vrčeah, Mala in Velika Sela, Selce in Siale, poreklo pa Ciganice (ciganska bajta na Podrebru), Lahinja, Veika in Mala Lahinja (od Vlahinja) ter Vlasčansko selo v Tribučah. Nemško ime imajo Mavrien, Miklariji in Vrt (iz nem. Werth je otok) ob Koipi, medtem ko sta Boršt in Purga dobila ime po nemških izrazih, ki si jih je bilo prisvojilo ljudstvo v svojem dialektu. Nekateri kraji so v teku časa svoje ime spremenili, tako Vrtača (Wartalsch) v poljanskem urbarju v Kraje, Kneževac v Spaharje, Sebetič v Dalnje Njive, (Kavriani v Novosele). Marindol ima še svoje drugo ime Sobatovci. Ledinska imena so označbe posameznih kompleksov ali delcev njiv, travnikov, vinogorodov, sadovnjakov, pašnikov, gozdov pa tudi vrhov, vdolbin itd., ki jih je ljudstvo poimenovalo po svojstvih, vtisu, obliki, po lastnosti ali po svojih odnosih do določenega terena ali terenskih do okolice.

Fantje z Dugega otoka nam pišejo

Slovenski fantje, ki služimo vojaški rok na Dugem otoku v Dalmaciji, najbolj težko pričakujemo dne, ko nas obišče naš dobi znanec »Dolenjski list«, ki gre iz rok v roke. Vse nas zanima, kako se razvija naša lepa Dolenjska, Zelo sem ponosen na Sentjerne, ker vidim, da priidni Sentjernečani zelo napredujejo. Mnogo bi vam lahko napisali, pa ne vem, če bi vas vse zanimalo. Napišemo naj le to, da smo ponosni, da služimo v JLA. Zelim pa, da bi vsakemu Dolenjcu-vojaku domači ali za znanci naročili naš tednik. Pozdravljamo vse starše, prijatelje, posebno pa dekleta pod Gorjanci!

Vojaki v. p. 8912/2 Duži otok — Sali — Dalmacija: Jože Škedelj, Martin Hauptman, Lucijan Knez, Anton Grmovšek.

TOVARNA ORODJA

V Trebnju je začela obratovati nova tovarna za orodje in že poslala na trg svoje prve proizvode — specialne svedre, pile in diela. Orodje te nove tovarne je prav izvrstno in ga bomo kmalu začeli tudi izvažati.

Zato je izobraževanje v kmečkih nadaljevalnih šolah tudi pri nas nujno potrebno. Drugod po svetu ga pozna že dolga desetletja. Na Danskem je n. pr. kmetijskih šol toliko, da vsak gospodar obiskuje pouk v »ljudskih visokih šolah«, kakor jim tam pravijo. Od tod tudi blaginja v kmetijstvu, ker so ljudje spoznali, da brez znanja ni gre. Po vojni smo imeli tudi pri nas vrsto zimskih izobraževalnih tečajev za kmečko mladino, zimске kmetijsko-gospodarske šole, ki so uspeli ponekod bo-

Občni zbor novomeškega prosvetnega društva Dušan Jereb

V petek 9. novembra zvečer je bil v Sindiškem domu občni zbor PD Dušan Jereb, katerega so se poleg članov sekcij in prijateljev društva udeležili tudi tovariši Roman Albreht, tajnik Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije, Tone Bele, pred-

sednik okrajne zveze Svobod in prosvetnih društev, sekretar občinskega komiteja ZKS Ludvik Golob, Leon Pešavec za občinski odbor SZDL, Janez Zupančič za Zvezo borcev in več prosvetnih delavcev. Pevska sekcija je za uvod zapela več pesmi, nakar so poročali: o delu predsednik Tone Gornar, Riko Urh za pevsko sekcijo, profesor Tone Trdan za gledališče in Stane Fink za godbeno sekcijo. Blagajniško poročilo je podal tovariš Kavčič, tajniškega poročila pa udeleženci zбора niso slišali. V zanimivem razpravljanju, o katerem bomo poročali prihodnji teden, je sodeloval tudi tovariš Albreht, ki je govoril predvsem o vsebini dela v prosvetnih društvih, ki mora izhajati iz potreb, ki nam jih narekuje življenje. V novi odbor društva so bili izvoljeni: Severin Sali (predsednik), Polde Cigler, Ivanka Peršina, prof. B. Boršč, Jule Kobe, Lenča Knaflič, Tone Trdan, Mara Glonar, prof. Sonja Krek, Franc Adam in Niko Pavlič.

Za dobro vsebino izobraževalnih tečajev

Kot zadnja leta, bo tudi v tej sezoni veliko izobraževalnih tečajev v posameznih središčih. Izobraževalna društva in druge organizacije se na tečaje skrbno pripravljajo. Po pripravah sodeč bo tečajev letos več kot prejšnja leta. Delovni ljudje, zlasti mladina, bodo imeli dovolj priložnosti, da si izpopolnijo ali pridobijo strokovno in splošno znanje.

Razni izobraževalni tečaji so najbolj množična oblika izobraževanja, potrebno pa je, da imajo primeren učni spored, se pravi, da imajo tečaji pravo vsebino, da izobraževanje ni omejeno na strogo določeno strokovno plat, pač pa, da zajema tudi splošne družbene probleme. Prav tega pa so imeli dosedajni izobraževalni tečaji na splošno premalo.

Občinske konference sindikatov prosvetnih delavcev, ki so v nekaterih občinah že bile, so obravnavale med drugim tudi to vprašanje. Posveta aktivov prosvetnih delavcev-komunistov v Črnomlju 27. oktobra in v Novem mestu 4. novembra sta dala zaključke, da bodo ti poslej večji meri sodelovali pri sestavi učnih načrtov za izobraževalne tečaje. Zlasti bodo skrbeli za politično izobraževalno stran teh tečajev. Potrebno je — tako je bilo udarjeno —, da izobraževalna društva za sestavo učnega programa in njegovo izvedbo povabijo na sodelovanje poleg strokovnjakov tudi prosvetne delavce, odnosno sindikat prosvetnih delavcev in tudi druge, ki so sposobni predavati tečajnikom.

Tudi v Šmihelu ne spimo

Ze skoraj leto dni ni bilo nobenega obvestila v našem listu o delu in problemih Prosvetnega društva »Janez Trdin« iz Šmihela in Novem mestu. Kako je društvo delalo od ustanovitve do danes, ne bomo navajali, pač pa lahko poudarimo, da je bilo vedno delavno in aktivno in da tudi v zadnjem času ne spi. Vsem pri nas je znano, pod kakimi težkimi pogoji delamo. V dvorani smo brez vsake opreme in stolov, odriški inventar je nesposoben za izvedbo kakršnega koli odrskega dela. Lastnih sredstev nimamo, da bi to prepotrebno vprašanje rešili, od oblasti in ostalih organizacij pa ne dobimo podpore. Društvo nima lastnega prostora, da bi člani lahko imeli v njem vaje in drugo, pač pa smo odvisni od sosednjega upravitelja, ki nam nudi sosedne prostore. Imeli smo svojo društveno sobo, pa je tedajni občinski ljudski odbor Gotna vas sodil, da je bilo potrebno dati to sobo, ki je bila redno trikrat tedensko zasedena za studiranje iger in pevskih vaj takratnega zbora, privzati stranji za stanovanje.

Nad prosvetno dvorano so prostori, katere uporablja Dijaški inšternat za svoje namene. Od teh prostorov nima društvo nobenih koristi, čeprav bi nam bili zelo potrebni. Vsa vidna naša dela smo ob nastopu, kako smo do nastopa prišli. Po ostane neznan. Vemo le sami, ko se moramo seliti iz prostora v prostor in tako pod težkimi pogoji studirati in učiti, če hočemo nuditi ljudem

kulturno razvedrilo, kar je naša dolžnost, hkrati pa pridobivamo na ugledu in opravičenemu dražje vni obstoi. Tako smo morali iz nekdanje družbene sobe preseliti naše društveno knjižnico, ki je bila zelo dobro obiskana, v osn. solo in tam sameva in brezposlovno čaka na bralce. Ostali društveni inventar pa je razmešen po vasi. Potrebno bi bilo ta vprašanja rešiti in nam nuditi pomoč, da se prosvetna dejavnost v Šmihelu pozivi. Ker zaradi pomanjkanja opreme in delno tudi zaradi premalhnega odra ne moremo poizvesti gramatike, le odbor preusmeri delo na pevsko sekcijo, ki jo zelo postrtovalno vodi pevovodja Ludvik Ahačič. Mesečni zbor je že od 3. junija nastudiral spored 18 pesmi in v enčak slovenskih narodnih pesmi s spremljavo klavirja, priredil ta dan prvi uspešni koncert zbora v Šmihelu. 17. junija smo gostovali v Krmelju in tako vršili obisk rudarskemu pevskemu zboru, ki je gostoval jani pri nas. Oktobra smo našo pesem ponesli tudi v Podgrad, kjer je naš koncert požel lep uspeh in razveselil tamošnje ljudi. V okviru letošnjega občinskega praznika Obšine Novo mesto smo sodelovali na svečani akademiji in se tako predstavili tudi novomeškemu občinstvu. Sicer pisec članka v Slovenskem poročevalcu ne omenja, ker se mu je verjetno zdelo, da nismo bili tega vredni, čeprav je s celim nazivom omenil novomeška pevsko zboru. Tudi to se nam ne

50 let telesne vzgoje v Ribniški dolini

Pod tem naslovom je Propagandna komisija zletnega odnora za proslavo 50-letnice telesne vzgoje v Ribniški dolini posebno knjižico, na 90 straneh, ki pomeni lep in tehten prispevek za zgodovino športnega gibanja in delovanja pri nas, še posebej pa seveda v ribniški deželici. Razgibano napredno delovanje in udejstvovanje bivšega Školozkega društva Ribnica se je izkazalo posebno med NOB, saj naša števa knjiga 50 borcev in 31 žrtev iz vrst Ribniškega Školskega, dolgo vrsto novih uspehov je pa doseglo po osvoboditvi do danes društvo »Partizani«, dedič in nadaljevalec telesno vzgojnega dela v ribniški dolini. Prav je, da so zgodovino in vsebino teh 50 let svojega telesno-vzgojnega delovanja opisali in izdali v knjigi in dali lepo pobudo za podobne, zgodovinske in poučne potrebne monografije telesno-

vzgojnih prizadevanj in uspehov v naši domovini. Knjigo, oziroma zbornik so uredili »Andrej Arko, Dušan Lavrič, Franc Levstek in Leon Hvala. Razdeljena je na tri dele: Od ustanovitve Ribniškega Školskega do leta 1914, od leta 1919 do 1941 in od 1945 do danes. Uvod je napisal Zoran Polič, dodatek: Kaj si je vredno ogledati v ribniški dolini pa Frantjo Matoh. Ker je bil bivši društveni član, uničen, je vse podatke zbral Arko Andrej. Knjigo bogatijo številne fotografije nekdanjih in sedanjih članov, prikupno in športno ustrezno opremo je dal Albert Kastelec. Priporočamo jo zlasti članom TVD Partizan, saj je sestavljena tako, da jo bodo z veseljem in pridom prebrali, kot tehten prispevek zgodovini telesne vzgoje na Dolenjskem.

Notranjost otoškega gradu dobiva novo lice — obnovljeni stolpje bo važen turistični objekt.

RIKI
TIKI
TAVI
Po R. Kiplingu

1. Riki-tiki-tavi je bil mungos. Po svojem kožuhi in repu je bil podoben lisici, če si pa pogledal njegovo glavo ali opazoval njegove navade, se je zdel kakor podlasica. Imel je rdečkaste oči in rdečkast nemiren gobček; praskal se po vsem životu, kjer za je pač srbelo, in sicer s prednjima ali zadnjima tacekama, kakor mu je bilo drago. Rep je znal nakošatiti, da je bil podoben ščetki za steklenice, a kadar se je podil skozi visoko travo, tedaj se je oglasil njegov bojni klic: »Riki-tiki-tiki-tik-ck!»

2. Nekega poletnega dne ga je veliko deževje pognojilo iz brloga, kjer je živel skupno z očetom in materjo. Naraslo vodovje ga je zaneslo vzdolž jarka ob cesti, čeprav je odločno brejal na vse strani in kričal na pomoč. V vodi se je jutil za šop trave, ki je pravkar priplaval mimo, in se ga krepko držal, dokler ni izgubil zavesti. Ko se je spet zavedel, je ležal moker in umazan na vročem soncu sredi vrtni stezi in slišal deški glas, ki je rekel: »Poglej, mama! Mrtev mungos! Pokopjimo ga!»

3. »Nikar!« je odgovorila mati. »Kajsi ga odnesiva v hišo, da se posuši. Morda pa je še ni mrtvev.« In zanesla sta ga pod streho, kjer ga je neki veliki možki dvignil s palcem in kazalem kvisku in izjavil, da ni mrtev, temveč samo omamljen od potapljanja. Nato so mungosa zavili v toplo volneno ruto in ga s segreli, da je kmalu odprl oči in kihnil. »Ne straži ga, Tedy.« je ukazal veliki mož, ki se je šele nedavno naselil v poletni hiši. »Vidiš hočem, kaj bo storil.«

4. Na svetu ni nič težjega, kot če bi kdo skušal prestrašiti mungosa; kajti nlega je od nosa do repa sama živa radovednost. Geslo mungoskega rodu se namreč glasi: »Pojdi in poglej!« In Riki-tiki je bil vreden svojega rodu. Najprej si je ogledal mehko ruto in razsodil, da to ni jed; potlej je stekel okrog vseh starih voglov mize, si uredil svoj kožuh, se počeljal in naposled skočil dečku na ramena. »Ne boj se ga, Tedy.« je rekel oče. »Na ta način skuša postati tvoj prijatelj.«